De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

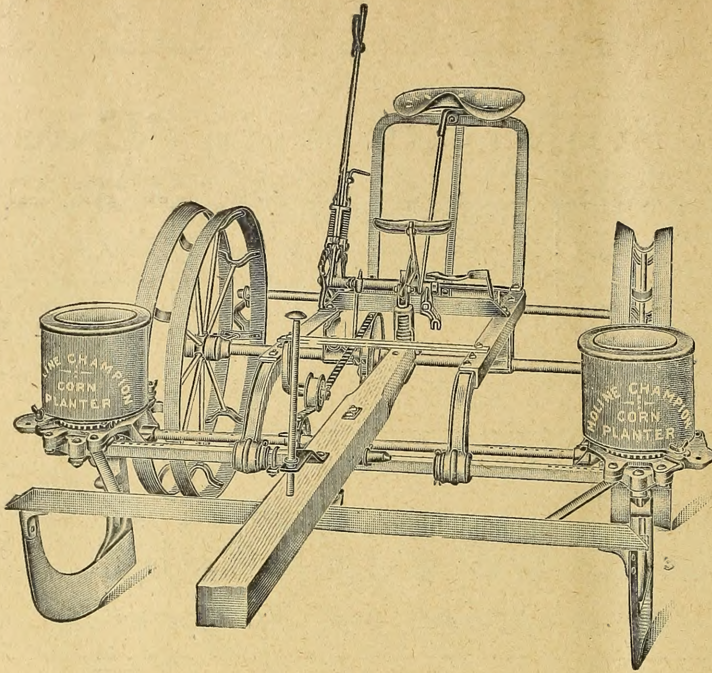
Kommissie van Redaktie:
Ds. JAC. VAN BELKUM,
Dr. J. H. GREYVENSTEIN,
Ds. L. E. BRANDT.

„De poorten der hel zullen haar niet overweldigen."

Kommissie van Administratie:
Ds. L. E. BRANDT.
Ds. S. VERMOOTEN.
Mnr. A. H. KOOMANS.

No. 12. PRETORIA, 15 JUNIE 1922. JAARGANG XIII

Gedrukt door Wallach's Drukkerij, Beperkt. Aan het Hoofdpostkantoor als Nieuwsblad geregistreerd

Uw Mielie Oogst

Is iets om naar uit te zien—of het groter of kleiner zal zijn dan 't laatste seizoen. Natuurlik, na de tijd en werk eraan besteed, ziet U uit naar een grote oogst, een passend loon aan het einde van het seizoen. De oogst hangt af van de wijze waarop het zaad gezaaid wordt. Zovele machines zijn nu op de markt, dat de boer het moeilik vindt precies te weten welke hem de beste resultaten zal leveren. Geen mieliekweker—groot of klein—kan een beter of meer geschikte Planter verkrijgen dan de

„CHAMPION”

Het werkt effektievelik met enig zaad, al is het ook gemengd. Het is zo gebouwd dat het vanzelf verandert naar de onregelmatigheid van het zaad, zodat grote, kleine, platte en ronde mielies met gelijke gemakkelikheid geplant kunnen worden. Het heeft het gewone valklepbeginsel voor 't uitdelen van het zaad—geen kneuzing. Sterkte, stevigheid, werking en volkomen bevrediging. Waarschijnlik heeft geen ander Landbouwwerktuig hetzelfde bekende en wonderlike sukses behaald als de CHAMPION Planter. Duizenden zijn verkocht in Zuidafrika, en al de voornaamste mielieboeren gebruiken haar, en zij is nog nooit overtroffen in enige veldbeproeving. Schrijft om Planter Katalogus aan

Malcomess & Co., Ltd.

Oost Londen en Durban.

SOUT.

Die welbekende Haagenstad Brandfort Sout te koop, gelewer op spoor Brandfort Stasie, O.V.S., als volg: Fijn Wit Tafel en Melkerij Sout teen 20/- per sak van (40) 5 lb. linne sakkies. Fijn Wit Huishoud Sout 10/6 per sak. No. 1 Skoon Suiwer Wit Veesout 5/6 per sak. No. 2 Veesout 5/- per sak, alleen van 203 lbs. Terme: K.O.A. of min 2½ pCt. vir kontant met order. Skrijf aan

J. P. DU TOIT,

Soutmaker,

P. K. Soutpan, via Brandfort, O.V.S.

U KAN NIE TE SORGVULDIG WEES NIE

as u onderhewig is aan aanvalle van konstipatie of indigestie, omdat hierdie kwale soms baie lastige gevolge het, as hulle verwaarloos word.

Die oomblik as u gewaar word van enig simptoom dat 'n aanval aankom, moet u daadlik stappe neem om die kwaal te verbeter.

U sal Beecham's Pille baie nuttig vir hierdie doel bevind.

Hulle suiwer, plantaardig bestanddele het 'n uitstekende uitwerking op al die spysverterings en verwyderings organe, en 'n gesonde, prikkelende invloed op die gestel oor die algemeen.

U sal verstandig wees as u 'n dosie by die hand hou.

BEECHAM'S PILLEN

Verkrygbaar in dosies, met etiket op 1/1½d. (56 pille en 2/9 (168 pille).

Aamborstig! Dit woord vertegenwoordigt een zee van ellende en pijn, nog ongelukkiger, omdat men denkt dat deze aandoening ongeneeslik is. Het is onmogelik om zekere gevallen te genezen, maar in elk geval wordt onmiddellike verlichting van het vreselike verstikkende gevoel verkregen door het gebruik van een dosis van Woods' Beroemd Pepermunt Geneesmiddel. Lijders behoren altijd een bottel ervan in hulle bezit te hebben.

LEES

deze wonderlike getuigschriften voor ZINKINGS, HOOFDPIJN, RHEUMATIEK en TANDPIJN, genezen door ZINK-PIJN SPECIFIC (Handelsmerk: Kloktoren).

Verkorte Getuigschriften:

De heer G. Kennedy, Haakschien, Gordonia, schrijt: Ik leed aan Zinkings van 1910 en onderging ik veel behandeling, insluitende 6 maanden in een hospitaal, en leed ik bij wijlen zulke pijnen dat het leven mij ondragelik werd. In 1915 beval iemand mij aan om ZINK-PIJN SPECIFIC (Kloktoren Merk) te gebruiken, doch ik gaf alle hoop op herstelling op. Later gebruikte ik een bottel van dit beroemde middel en ik werd gezond. Ik ben nu nog gezond. 12 Oktober 1921.

Een heer schreef uit Kaapstad als volgt: "In 1912 was ik genezend van zinkings door ZINK-PIJN SPECIFIC (Kloktoren) na ik vele andere middels tevergeefs gebruik had. Ik kan het middel aan al mijne vrienden aanbevelen en maak altoos de volgende offer: "Als verlichting niet verkregen wordt waarborg ik voor de medicijn te betalen. Doch ik werd nog nooit gevraagd om zulks te doen. 20 Augustus 1921.

De hr. R. Buys, Donkerpoort, schrijft: "Ik heeft ondragelik gelijdt aan Rheumatiek en Tandpijn, en was 20 dagen in bed, niet wetende waar ik was van pijn. Ik probeer bijna alles om de pijn stil te maken, maar tevergeefs. Later probeer ik ZINK-PIJN SPECIFIC (Handelsmerk Kloktoren) en onmiddellik na de eerste dosis kreeg ik verlichting, en na de tweede dosis was ik hersteld."8 Dec., 1920.

ZINK-PIJN SPECIFIC (Handelsmerk Kloktoren) geeft verlichting in VIJF MINUTEN, en geneest dadelik Zinkings, Hoofdpijn, Tandpijn, Oorpijn, Aangezichtspijn, Rheumatiek, Jicht, Lumbago, Sciatica, Rugpijn, Influenza, Kouden, Zeer Keel, Koortsachtigheid, Vrouwens Pijnen, Malarial Koorts, Spaanse Griep, Gezichts Beroerte en ontelbare getal Pijnen, enz. Zie dat gij de Handelsmerk Kloktoren krijgt. Prijs 4/-., per post 4/6.

Eigenaars: GEZONDHEID MEDICIJN CIE., Apotekers, Adelaide, K.P.

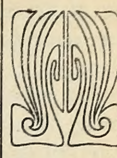
Ou Herklaas is altyd ontevrede en kla ewig oor alles. Die ander dag kry ek hom in die straat en vra hom hoe dit gaan. "Slegter dan ooit," antwoord hy: ,,ek het hierdie winter nog nie een slag verkoue gehad nie, dis die skuld van daardie ellendige Woods' se Pepermunt Middel. Nou het ek glad nie meer 'n grief nie, en die wat my so vies maak."

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

REDAKTIE.	Voor 't plaatsen van **Advertentien,**	Intekenprijs:
Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan **Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.**	schrijf aan de Uitgevers, **Bus, 389, Pretoria.** Familieberichten 6d. per regel. Voor staande advertentien voor lange termijn worden prijzen op aanvraag verstrekt.	**7/6 per jaargang** vooruitbetaalbaar. Alle abonnementsgelden te zenden aan **de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.**

No. 12. PRETORIA, 15 JUNIE 1922. JAARGANG XIII.

ALS DE GEDACHTEN ZICH VERMENIGVULDIGEN.

Als mijne gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben Uwe vertroostingen mijne ziel verkwikt.
Ps. 94 : 19.

Het getal van onnadenkend voortlevenden is niet gering.

Zij begeeren, wenschen, doen hun dagelijksch werk, zij eten op tijd en slapen op tijd, zij nemen ontspanning na inspanning; van alles doen zij, maar nadenken doen zij niet. De groote massa leeft gedachteloos voort. Het leven is ook zoo druk en gejaagd. Tot stilstaan en omzien alvorens verder te gaan — men komt er eenvoudig niet toe Totdat God komt en wij niet verder kunnen gaan en terug moeten.

Niet altijd kunnen wij ons verontschuldigen door een heenwijzen op de woelingen van een druk en bewogen leven. Er zijn levens, die zoo rustig voorbijgaan van den eenen dag in den anderen, zonder veel beslommering, zoo heel genoegelijk en gemakkelijk. Ach, al te gemakkelijk!

Men heeft den tijd, maar mist de lust, de ernst tot nadenken, misschien ook den moed.

Hagar, verdreven uit haar tent, gaande den weg der eenzaamheid, verbannen uit het gewone, gemakkelijke leven, komende in de woestijn, vindt zich opeens voor de vraag geplaatst: Hagar, gij dienstmaagd van Sarai! Van waar komt gij, en waar zult gij heengaan?

Er komen tijden, dat wij gedwongen worden om stil te staan en na te denken. Schokkende gebeurtenissen, die als stormwinden het slapende woud wakker schudden, alle bladeren doen beven, ze afrukkend en spelend wegblazend; die de dorre takken breken en zware boomen krakend doen neerzinken. En het baat niet of de bladeren willen blijven waar ze zijn en of de takken huiveren om gebroken te worden en de zware boomen inschreeuwen tegen den machtigen storm: De orkaan antwoordt: „Gij zult!" Zoo komt soms de groote smart, de ernstige krankheid in ons leven, het baat niet of wij bidden of smeeken of in machtelooze woede schreeuwen: ik wil niet, ik kan niet! Wij horen de stem van den Almachtige midden in den storm: „Gij **zult!**"

Na den storm is daar in het geteisterde woud een peinzende stilte, een stemming van ernst.

Door zijn stormen wil God ons tot nadenken brengen: „Van waar komt gij en waar zult gij henen gaan?"

En zonder eigenlijk te weten van waar en waarhenen, komen de gedachten, eerst weinige dan steeds meerdere, de eene roept weer een volgende op. Ons binnenste wordt er vol van. Ze zijn er bij ons opstaan en nederliggen. We weten wat het zeggen wil als onze gedachten binnen in ons vermenigvuldigd worden! In de stille uren der afzondering, in de binnenkamer, in de ziekenkamer, waar de geweldige ernst der dingen van tijd en eeuwigheid voor ons oprijzen, hooren wij als uit een andere wereld de vraag: „Van waar komt gij en waar zult gij henen gaan?"

O, als de gedachten in ons vermenigvuldigd worden...! Ja wat dan? Proeven we dan misschien al de bitterheid van den drinkbeker, welken het leven ons te drinken geeft? Worden we dan misschien uitermate bitter gestemd en loopen we dan geen gevaar te vervallen in de spottende toon van een Heine? Op zijn ziekbed, lijdend aan een ongeneeslijke kwaal, zucht de dichter: „kon ik mij

nog maar eens op krukken bewegen, dan ging ik zeker naar de kerk." Er met vlijmend sarcasme aan toevoegend: ,,Als ik zonder krukken kon loopen, ging ik zeker **niet** naar de kerk." Ars longa, vita brevis est. (de kunst heeft langen levensduur, maar het leven is slechts kort) is van toepassing op den zieken dichter, die bij het vermenigvuldigen der gedachten, bij de vergelijking van voorheen en thans, bij het besef, dat de zonnige dagen van Hellas schoone levensblijheid onherroepelijk voor hem vervlogen zijn, terwijl zijn godsdienst niet veel meer dan een soort van getrooste ellende is, — met bitterheid werd vervuld. In die stemming vervalt men licht tot zonde. Is de stemming als zoodanig niet reeds zonde? En is de verleiding niet groot om juist op het ziekbed daartoe te vervallen en bittere klachten te slaken, en te zuchten gedachtig aan het weleer van voorspoed: mara! mara!?

Of, indien wij niet tot een uiterste van bitterheid vervallen, dan kunnen onze zich vermenigvuldigende gedachten zoo diep weemoedig zijn. Een zieke is over het algemeen teergevoelig, soms overgevoelig. Met het lichaam wordt ook het gevoelsleven van een doorschijnende fijnheid, te fijn om den druk der gedachten te verdragen, weemoed neigt de ziel tot weenen: o, mijne ziel, wat buigt gij uw neder en wat zijt gij onrustig in mij?

Maar het is ook mogelijk, dat uit de geheimzinnige en geheimzinnig-diepe afgronden der menschelijke ziel andere gedachten te voorschijn komen — in de stille uren van eenzame overdenking. Dan gedenken wij onze zonden. Of neen we denken slechts aan de gevolgen. En het berouwt ons, of neen, daaraan zijn we nog niet toe, al verbeelden we het ons misschien: Het spijt ons. Geen berouw, maar spijt komt in ons op bij het vermenigvuldigen der gedachten. We voelen ons verdrietig over de gevolgen van allerlei verkeerde dingen, maar toch eigenlijk niet over die verkeerde dingen zelve. Als dus die gevolgen waren uitgebleven zouden de oorzaken welke er toe geleid hebben, ons niet verontrust of bedroefd hebben. Berouw is geen spijt en spijt is geen berouw. Het eenig-houdbare standpunt jegens God is:

Als mijne gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, heb ik **berouw** gehad! Want ik ben niet geweest, die ik had kunnen zijn en niet dit is het erge, dat ik in mijzelf zoo bitter ben teleurgesteld, maar dat ik God bedroefd heb. Hoe weinig, ja bijna in het geheel niet heb ik mij rekenschap gegeven van de vraag van waar ik kom en waar ik heen ga; van wat doel, inhoud en bestemming van mijn leven is. Nu in de woestijneenzaamheid van mijn lijden word ik hieraan gedachtig: Heden gedenk ik mijne zonde!

Spijt hebben is een gewoon zielkundig verschijnsel van vele menschen, maar berouw hebben, echt berouw hebben, is de zeldzame ziele-uiting, die we alleen maar kunnen verwachten van **godsdienstige** menschen. En wanneer ons nadenken dit ten gevolge heeft, is dan ook niet de eerste voorwaarde aanwezig, om verkwikt te worden door de vertroostingen van God? En zal in ons binnenste niet de vurige wensch opkomen, dat God ons nog eens in staat mocht stellen het leven over te doen, van voren af aan?

Ik stel mij voor, dat wij dan meer tijd voor God en meer tijd voor anderen hadden moeten hebben. Ik denk hoe ons leven meer gebedsleven en meer leven met den Bijbel had moeten en kunnen zijn! Luther had de gewoonte om elken dag een uur af te zonderen voor gebed en Schriftonderzoek. ,,Maar als ge het nu erg druk hebt, wat dan?" vroeg hem een van zijn vrienden. En het antwoord was: Dan bid ik tweemaal zoolang en dan gaat de arbeid tweemaal zoo vlug.

Er is verband tusschen Bijbel en gebed. ,,Zonder het Woord is het gebed niets en zonder het gebed is het Woord machteloos. Het gebed is de sleutel welken God ons in de hand gelegd heeft om ons in verbinding te brengen met de onzienlijke wereld: door dezen alles, zonder dezen niets. De Eeuwige wacht om u genade te bewijzen. O, indien ik in het leven terugkeerde dan zou ik met Gods hulp en zonder op mij zelf te vertrouwen, veel meer tijd aan het gebed geven dan ik gedaan heb en me er veel meer op verlaten dan op den arbeid. Meer innigheid en warmte wenschen te hebben. Orde en methode in het gebed, die de kracht ervan zullen vermeerderen, gelijk deze de kracht van alle menschelijke dingen vermeerdert. Jezus gaf een voorbeeld van orde in het Onze Vader. ,,Zoo sprak de zieke Monod, predikende totdat en nadat hij gestorven was. Ik kan, mijn lezer, niet nalaten in het kort ongeveer zijne gedachten neer te schrijven, in verband met de studie der Schrift. O, als hij nog herstelde, hoe zou hij Gods Woord dieper studeeren, beter willen bezitten, beter in praktijk brengen, beter aan anderen willen mededeelen. Wat is de Schrift? De hemel spreekt er op de aarde. Geen boek, dat ons zoo de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen meedeelt. Wij hooren er God in en wij zien God en den mensch en het tegenwoordige, toekomst, tijd en eeuwigheid beschreven, zooals ze zijn. Welk gebruik ervan te maken? De Schrift moeten we ondervragen, gelijk we den Heer Jezus zouden onder-

vragen. Wij hooren en zien Hem als we de Schrift lezen. We moeten lezen met aandacht en eerbied. Ach onze trage geest! Kennis van den Bijbel is vrucht van nederigen, oprechten, volhardenden arbeid. Lees boek na boek. Bestudeer een boek totdat gij het begrepen hebt zooveel ge kunt. Ga dan over tot een tweede, een derde enz. De Schrift is een sterke steun geweest voor vele mannen Gods. O, dat er een verandering kome in uw studie van den bijbel!

Zal het niet vooral in de ongestoorde uren van de ziekenkamer geweest zijn, dat de Fransche prediker zijn Bijbel meer dan ooit heeft liefgekregen?

De bekende schrijver Peter Rosegger las op zijn ziekbed de evangeliën achter elkander, geen hoofdstuk afzonderlijk, maar van het begin tot het einde, zoodra hij namelijk zoover genezen was dat hij meer lezen mocht. „Wel, vrouw, ben ik nu niet vroolijk, zie ik er niet anders uit? Het gansche evangelie heb ik doorgelezen en zulk een heerlijke blik op den Heiland als je krijgt!"

Als de gedachten zich vermenigvuldigen, moeten we ons dan niet verwijten, dat we zoo weinig tijd voor anderen hebben gehad? Het was onze zelfzucht, het in het centrum staan van het eigen ik, dat we te weinig waren voor anderen. En is hiervan niet de oorzaak, dat Christus niet, althans niet geheel was het middelpunt van onze gedachten, ons hopen, ons vertrouwen, ons liefhebben? Het leven voor Christus wordt vanzelf een leven voor den naaste. We zagen menigmaal het kleine over het hoofd, maar Christus stond stil bij de leliën op het veld. Ons temperament stond ons in den weg: we waren zoo opvliegend of we waren te traag tot een flinken, liefdevollen daad en we kwamen niet of we kwamen te laat met onze helpende hand. De barmhartige Samaritaan verzuimde de gelegenheid niet, maar hielp terstond.

Door ons veranderlijk, lastig humeur hebben we anderen zooveel onnoodig leed bezorgd. Hoe is het eigenlijk, nu we een blik krijgen op onszelf, is daar een lichtspoor door ons achtergelaten, ging er van ons lichtende zegen uit en een zegen van licht? Was daar achter de boot, waarop we reisden een geestelijke fosfoorschittering van liefdelicht, was er een lichtend pad door de zee van het leven? O, als de gedachten zich vermenigvuldigen!

Wie met dit alles ernst maakt, zou zijn leven nog eens willen leven opnieuw, dan zouden we het voller, rijker willen leven, minder voor onszelf, meer voor God en den naaste.

Welnu, laat u tot bemoediging zijn, dat hieruit blijkt, dat ge een Christen zijt, in ieder geval een Christen in wording, iemand voor wie Christus reeds iets geworden is en die door zijn oprecht berouw gereed is de vertroostingen Gods te ontvangen, voor wiens oog de Christus staat met de onuitsprekelijke ontferming, met die onbeschrijfelijke blik van liefde, waarmee Hij een menschenkind kan aanzien, met de armen hem liefderijk uitgebreid: kom maar gij vermoeide van gedachten, gij met uw berouwhebbende ziel.

Het spreken van het geweten is de controle van Gods geest in ons, het is het trekken van den Vader naar Christus heen. Niemand kan tot Mij komen tenzij dat de Vader hem trekke. En is dat niet reeds troost, dat in onze gedachten God bezig is Zijne gedachten kenbaar te maken? Ons te trekken met almachtige liefde?

Zullen we nog eens in staat gesteld worden opnieuw te leven en na herstel te toonen, dat het ons ernst was met wat we beloofden? God weet het! Welke heerlijke mogelijkheden, indien het al zoo mocht zijn, dan is het ziekbed zeker niet vergeefs geweest, niet vergeefs uwe eenzame uren, uwe droefheid, want in de eenzaamheid hebt gij u gemeenzaam met Hem, die niet verre is van een ieder van ons, gevoeld; want uwe droefheid was een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekeering tot zaligheid werkt. Maar wacht u nu ook, dat gij den Heer Uw God niet vergeet! (Deut. 8 : 11). Jezus maakte tien melaatschen gezond, doch slechts een keerde tot Hem terug om Gode de eer te geven, waar waren de negen anderen? —

Misschien (ook deze mogelijkheid moeten we onder oogen zien), wordt ge niet meer de oude, dezelfde in kracht, in gezondheid als voorheen. Misschien zult ge niet weer beter worden en dus uw leven niet weer „over" kunnen doen. God weet het en Hij weet wat goed voor u is. Zult ge dan terugvallen in moedeloosheid of tot ontroostbare droefheid vervallen? Of tot zondige bitterheid en opstand jegens den Almachtige? Zult ge lichtvaardig meenen dat God u wel vergeven zal en dat het met u er goed genoeg voorstaat? Ongeveer als Heine, die op de vraag of hij bereid was God te ontmoeten, spottend antwoordde: Dieu me pardonnera, c'est son metier d.i. God zal mij wel vergeven, dat is eenmaal zijn werk? Neen tot zoo iets zijt ge niet in staat. Als ge niet mocht herstellen en uw hart u veroordeelt bij het vermenigvuldigen der gedachten, lees dan den eersten brief van Johannes en vooral dat woord: „indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart en Hij kent alle dingen." (1 Joh. 3 : 20). En ook dat woord: wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige. Ons hart von-

nist; de eeuwige straf, maar God, die rijk is in vertroostingen, antwoordt: u is barmhartigheid geschied. Ons hart zegt: vergelding, maar Gods liefde in Christus zegt: vergeving. En voor uw oog rijst het kruis op. De stervende Heiland heeft ook voor u gesproken: Het is volbracht. En de stille kracht van het kruis zal ook u trekken binnen den kring, waar Gods verzoenende vertroostingen uwe ziel verkwikken. Christus heeft geleden, ,,opdat wij'', naar het woord van den Hebreeënbrief,'' eene sterke vertroosting zouden hebben.''

Onze gedachten kunnen zich eindeloos vermenigvuldigen, maar God vermenigvuldigt voor degenen, die Hem liefhebben eindeloos zijne vertroostingen tot een eindelooze verkwikking voor de ziel.

G. E. ALERS.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk Juni 1922.

Van harte hoop ik, dat gij en de uwen nog gezond zijt. Men schrijft in de koeranten, dat de ,,griep'' weer is gekomen met de koude winter. Of dit waar is, weet ik niet, maar wel zijn vele mensen verkouden en is er veel ziekte. Hebben wij ook dit niet weer als een roepstem des Heren aan te merken.

Het is verwonderlik, hoe de mensen tegenwoordig ziek zijn aan verwarring in hun denken. Zij weten bij al hun schoolgeleerdheid niet behoorlik de dingen, die zij waarnemen te onderscheiden en toch doen zij, alsof zij alles weten en daarover kunnen spreken. Vooral bemerken wij dit als er gesproken of geschreven wordt over de betrekking van de godsdienst tot het dagelikse leven. Een sterk bewijs daarvoor vind ik weer in een korrespondensie van arbeiders over hun verenigingsleven.

Terstond nadat de werkstakingen langs de Rand in Januarie zijn begonnen, nadat de onlusten ook zich begonnen te vertonen, zijn er uit beslist christelike kringen stemmen opgegaan over de noodzakelikheid van het vormen van een grote christelike Arbeidersvereniging. Nu in de laatste maand heeft de Sinode der Nederduits Hervormde of Gereformeerde Kerk zich daarover uitgesproken en kennelik hare goedkeuring gehecht aan wat door de christelike Broederkring aan de Rand in deze richting is gedaan.

Nauweliks is het bekend geworden dat die plannen zijn gemaakt en dus beproefd wordt om tegenover het Internationale Sosialisme, dat ongodsdienstig is, een christelike beweging te beginnen, of daar komt verzet tegen dat streven uit de Arbeiderskringen zelven. Er wordt tegen gestreden, niet door verschil van beginsel en doel te bespreken, maar met dit wapen: een christelike arbeidsvereniging zal ons verdelen en de godsdienst moet buiten de arbeidersbeweging worden gehouden. De strijd is dus ene, niet van beginselen, maar van utiliteit, van nuttigheid aan de ene kant en van vrees voor het godsdienstig element aan de andere kant.

Nu kunnen wij ons die tegenstand wel begrijpen maar wat wij niet verstaan is, dat men godsdienst wil scheiden van het maatschappelik leven.

Het is niet voor het eerst, dat wij dit horen.

Wij zijn er al aan gewoon geworden, dat de godsdienst bijzonder, de christelike godsdienst, als een onnutte dienstmaagd uit de huiskamer wordt verdreven naar de door niemand bewoonde kamers van het huis.

Hoor maar wat er geroepen wordt:
geen godsdienst in de Regering,
geen godsdienst in de politiek,
geen godsdienst in de school,
geen godsdienst in het kantoor,
geen godsdienst in de fabriek,
geen godsdienst op de markt,
geen godsdienst in de bezigheid.

De godsdienst moet worden beperkt tot de slaapkamer, de katechisasie, de kerk.

Dit geroep berust op een verbazende verwarring van gedachten, t.w. dat godsdienst en leven twee verschillende dingen zijn bij de mensen dat dus godsdienst in geen verband staat met het leven, en dat men een godsdienstig mens kan wezen en toch slecht kan leven. In het maatschappelik leven eist men tegenwoordig, dat de christen zijn geloof niet laat gelden: hij mag wat zijn godsdienst hem leert niet in de praktijk brengen, omdat zijn leven dan ene aanklacht is tegen de maatschappij, van welke hij een deel uitmaakt. In de kerk en in zijn christelik leven mag hij zijn God aanroepen en zijn Heiland willen volgen, maar daar buiten mag dit niet getoond worden.

Dat er mensen zijn, die deze scheiding voorstaan, kan ik begrijpen: zij worden daardoor ontslagen van de verplichtingen om in hun gehele leven als Christenen te leven en te handelen, en zich te gedragen naar de leer en het voorbeeld van hun Heiland.

Immers het Evangelie leert ons dat de godsdienst het gehele leven moet doordringen. De grote strijd die Jezus in zijn leven heeft gevoerd, was juist tegen die geestelike stroming van zijn

tijd, welke scheiding bracht tussen godsdienst en leven. Horen wij maar wat in Mattheus 23 staat opgetekend: Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeeën, gij geveinsden, want gij vertient (d.i. geeft tienden van) de munte, de dillen en den komijn, (kleine, weinig waarde hebbende tuinzaden(en gij laat na het zwaarste der wet, namelik het oordeel, en de barmhartigheid, en het geloof. Deze dingen (het geven van tienden) moest men doen, en het andere niet nalaten. Ook Israël's profeten hebben deze strijd gestreden.

Merkwaardig is een gesprek, dat ik met een onzer politieke mannen heb gehad over ene christelike arbeiders-partij. Sprekend over de onlusten aan de Rand, en over de invloed, die de Internationale Sosialisten begonnen te krijgen in de arbeiderskringen, opperde ik de oprichting van een Christelike Arbeiders-Vereniging. Zijn bezwaar daartegen was, dat zulk een vereniging aan de politieke richting, die hij was toegedaan schade zou doen. Daarom keurde hij zo'n vereniging af.

Terstond begreep ik onze voormannen bevreesd zijn voor de inwerking van het christendom op ons volksleven. Immers wanneer het Evangelie begint zijn invloed laat gelden, zullen er vele misstanden uit het maatschappelik leven verdwijnen. De rijken zowel als de armen zullen beginnen in te zien dat zij elkander nodig hebben en dus trachten tot 'n betere verstandhouding te komen. Gevolg daarvan zal zijn, dat de politieke partijschappen zullen ophouden en er meer vrede en rust in het land zal komen. Maar dan is ook de macht van de politieke personen gebroken, iets wat zij niet begeren.

Het is te betreuren, dat onze voormannen niet willen inzien, dat alleen het Christendom, het Evangelie der liefde in staat is om in onze dagen weer orde en vrede te brengen. Immers ook van hen horen wij gedurig, dat de kerk en de godsdienst zich moeten onthouden van zich te mengen in het politieke leven. Wanneer zij daarmede willen te kennen geven, dat b.v. leraars niet aan de politiek moeten doen en zich onthouden van politieke preken op de kansel of politieke redevoeringen op platvormen, dan stem ik samen. Maar als zij willen, dat wij zullen ophouden onze stem te verheffen tegen de ontkerstening van ons volk, door godsdienst te weren van de scholen, door wetten te maken, die de banden van sexuele verhoudingen verslappen, door verordeningen te maken die geen rekening houden met de godsdienstige gevoelens van de natie, dan moeten wij ons daartegen verzetten. Zo wel als een mens één geheel is, d.w.z. zowel als een mens zijne godsdienstige beginselen moet laten heersen in geheel zijn leven, evenzo moet ook een Christelike staat in zijn openbaar leven in zijne wetten en verordeningen de beginselen des Evangelies handhaven. Doet hij dit niet, dan valt hij terug tot het Heidendom en berust zijn macht niet meer op het beginsel der gehoorzaamheid aan God. Een staat zonder Christelike belijdenis in het leven, is slechts in graad, niet in wezen onderscheiden van het hedendaags Sosialisme. Daarom zal ook elke vereniging van welke aard ook, zonder Evangelie ten slotte uitlopen op sosialisme en kommunisme en de uiterste konsekwensie daarvan het Bolsjewisme.

Om die reden bepleiten wij ook de oprichting van een Christelike Arbeiders-Vereniging en zullen elke poging toejuichen, die tot dit doel leiden kan. Daarom onderschrijven wij ook, wat een arbeider in een der koeranten schrijft:

De praktijk van die dagelikse lewe daarbuiten moet gewortel wees in die beginsele van die Godsdiens. Waar en in soverre dit die geval is, het dit als gevolg een veredeling van die volkskarakter en een verbetering van nasionale en sosiale misstanden.

Uw Oom,

SAREL.

KERKELIKE BLAADJES.

Reeds sedert 9 jaren geeft Ds. L. E. Brandt een maandblaadje uit voor de gemeente Johannesburg. Dit geeft een preek, een tafel voor Bijbellezingen voor elke dag van die maand en de preekbeurten, vergaderingen en inkomsten en uitgaven.

Begin van dit jaar is Ds. Alers ook begonnen zo'n blaadje uit te geven voor de Oost-Rand. Van morgen krijg ik ook zo'n blaadje voor de gemeente Potchefstroom saamgesteld door Ds. Vermooten.

Het uitgeven van zo'n blaadje kan niet anders dan goed doen. De gemeente leden worden bekend met hun kerkelike zaken; en die bekendheid werkt ook meer belangstelling.

Wij verheugen ons over de ondernemingsgeest dezer leraren en wensen hen voorspoed en zegen toe met dit werk. V. B.

Het gaat niet aan, dat men het volk slechts predikt en hand en hart voor hun honger toesluit maar de boosdoeners welke het recht en de Wet der overheid verbreken, niet tegenstaat.

WICHERN.

BRIEVEN VAN DS. BRANDT.

Nairobi, 2 December 1921.

Sedert gisteren ben ik weer in dit dorp en hier moet ik wachten tot Zondagmiddag om een trein te krijgen naar het Duitsche gebied, want er is maar eenmaal in de week een trein van Voi naar Moshi en die gaat op Maandagmorgen om 8 uur uit Voi, zoodat ik met den middag- en nachttrein vanhier moet gaan, om 1.45 uit Nairobi, tegen 4 uur in den nacht te Voi en dan weer om 4.30 te Moshi.

Daar zal ik afgehaald worden en dan is het weer een rit van ongeveer 2 dagen naar de plaats, waar ik moet thuis gaan en kerk houden.

Mijn laatste brief was van 24 November en is gepost te Eldoret.

Ik was in die week veel thuis op de plaats voor de catechisatie van de aannemelingen. Vrijdag gingen wij allen naar de kerk te Eldoret om de voorbereidselen te maken voor het Nachtmaal.

Omdat er nog een paar families waren, die ik nog niet bezocht had, ging ik 'smorgens met den Ouderling te paard uit, terwijl de andere menschen met de wagens direkt naar de kerk gingen. Wij reden den heelen morgen van de eene plaats naar de andere, maar vonden de meeste menschen al van huis en op weg naar de Kerk. Toen wij later in den middag ook daar aankwamen, waren de wagens op hun plaats getrokken en de tenten opgeslagen, en alles in orde. Ik hield nog een catechisatieklas en dien avond begonnen wij de Nachtmaals viering met een gemeente vergadering.

Bijna alle leden der gemeente waren tegenwoordig en er was veel belangstelling vooral bij de bespreking van de plannen voor de toekomst en de bezoeken van predikanten van uit Zuid-Afrika aan de gemeenten in Oost-Ofrika. Toen ik vroeg wat de menschen konden beloven voor reiskosten en salaris, ondernam bijna ieder om een akker voor de kerk te zaaien, waardoor wij bij zeer matige omstandigheden verwachten kunnen, dat er van het kleine getal huisgezinnen, ongeveer 16 tusschen £50 en £60 zal inkomen, buiten wat er nog aan collecten en Bazaars en andere dingen inkomt gedurende de kerkviering.

In het Duitsche gebied wil ik hetzelfde doen en dan is mijn plan om uit te voeren wat Ds. van Belkum en ik al zoo lang gewild hebben, dat er een van onze jonge predikanten speciaal daarvoor door de kerk beroepen zal worden om de buitengemeenten hier in Oost-Afrika en in West-Afrika en desnoods ook in Rhodesia te bewerken en dat hij dan geen afzonderlijke gemeente in Transvaal heeft, maar b.v. als iemand anders een van die gemeenten wil gaan bezoeken, dat hij dan zoolang in de gemeente van dien predikant kan werken. De menschen waar ik nu geweest ben vinden dit een heel mooi plan en willen daarmee helpen zooveel zij kunnen.

Zaterdag en Zondag 26 en 27 November hebben wij de gewone Nachtmaals diensten gehad met aanneming en doop. Er was Zaterdag nog een kleine Bazaar in een van de tenten bij de kerk, die nog 64 Florijnen opbracht, dat is £6.8.0. Dien middag had ik lunch bij de Rice familie, die ik uit Johannesburg kende en Zondagmiddag bij den Bestuurder van de Nationale Bank, Mackinnon die ook meende ons uit Johannesburg te kennen.

Maandagmorgen om 6 uur was er eerst Kerkeraadsvergadering en daar bleek, dat nog ongeveer 130 Fl. noodig was om al de schuld van de kerk, ook van het bouwen van de nieuwe kerk af te betalen. Wij deden een beroep op de menschen die nog bij de kerk waren en kregen 140 Fl. in zoodat wij nog over hadden. Daarna ging iedereen vroolijk en dankbaar naar huis en begonnen mijn toebereidselen voor de reis. Ik moest toen al bij de kerk van de meeste menschen afscheid nemen en beloven, als het mogelijk was terug te komen.

Dinsdag 29 November begon de reis weer naar dit deel van het land.

Na het ontbijt ging ik met mijn gastheer van Rensburg met een kar bespannen met twee ossen naar het dorp Eldoret, waar ik ontmoet werd door een ander lid van de gemeente, die mij met een spider, een Amerikaansch rijtuigje op vier wielen met een tent, die afgeslagen kan worden en met twee muilen er voor naar een derde lid van de gemeente bracht. Hier kwamen wij ongeveer te 1 uur aan en nog dien middag ging ik weer met een spider, maar nu met 4 muilen verder. Wij reden ongeveer 3 uur en kwamen net voordat het heelemaal donker was, hoewel al te duister om de omgeving te kunnen zien, bij de zaagmolen van Ball, met wien ik gereisd had op de boot en dien ik niet eerder had kunnen bezoeken. Ik vond hem en zijn moeder daar alleen, heel blij, dat ik nog was aangekomen. Mrs. Ball had een lekker avondeten gereed en niet te laat gingen wij slapen. Er was van alles te praten, want zij komt van de Kaap en kent al de menschen rondom Wijnberg, ook onze familie daar. De dochter heeft ook deelgenomen in de groote vertooning van de landing van Jan van Riebeek eenige jaren geleden. Den volgenden morgen was ik al wakker voordat de zon op was en toen het licht werd, kon ik zien wat een prachtige plaats het was. Het huis lag ongeveer halfweg tegen een

heel steile helling van de kloof en onder in de diepte was de zaagmolen waar wij den vorigen avond voorbij gekomen waren; maar waarvan ik toen niets had kunnen zien; alleen had ik gemerkt hoe heerlijk het zaagsel rook van de cederboomen, want hier wordt overal cederhout gezaagd. Van het huis kon ik ver over de andere zijde van de kloof zien over bosschen en open plekken. Wij vertrokken om half zeven en moesten eerst de hoogte uitklimmen, die zoo steil was, dat de 4 muilen nauwelijks de spider met mijn bagage konden trekken en wij allen moesten loopen. Wij waren toen met ons vieren n.l. een van de leden van de gemeente, die mij wegbracht en ik en een klein kaffertje om te helpen met de muilen en de kaffer van Ball, die ons den weg moest wijzen. Ik heb den heelen dag gemend. Het eerste gedeelte van den weg was heel slecht en raakte naderhand heelemaal weg, zoodat wij achter den kaffer door het gras moesten rijden, maar eindelijk kwamen wij aan een spoortje in het gras, dat nauwelijks zichtbaar was en dat ons beduid werd als „Slater's Road." Het gras is hier heel lang welig en woest. Hierna gingen wij eerst over de golvende grasvlakten en later door een van de ondoordringbare bosschen, waardoor de weg als een tunnel was uitgekapt. Hier was de weg zelf tamelijk goed en konden wij toch vooruit komen.

Eindelijk kwamen wij op het groote pad van Eldoret naar Londiani en spoedig daarna werd voor de eerste maal uitgespannen. Wij hadden toen 12 mijl afgelegd in 2½ uur. Nu ging het gemakkelijker, na nog 17 mijl werd voor de tweede maal uitgespannen en eindelijk kwamen wij te 2.45 bij het station en te 3.30 ging mijn trein. Wij hadden dien dag 40 mijl gereden.

Ik nam deze keer al mijn bagage bij mij in de wagen om niet meer zooveel te betalen en zeker te zijn, dat het niet zou achterblijven en na een bijzonder mooie rit, die ik komende in den nacht doorgegaan was, kwamen wij tegen 7 uur te Nakuru. Het was toen natuurlijk al donker en de trein bleef hier staan tot den volgenden morgen om 8 uur.

Ik ging met een heer, met wien ik in den trein had kennis gemaakt eten in een Hotel vlak bij het station en had nog met hem een lang gesprek over Christian Science, voordat wij in den trein gingen slapen. Ik had de heele coupe alleen en kon dus ongestoord slapen. Bij Nakuru is een groot meer, dat wij den volgenden morgen heel goed konden zien van uit den trein wij gingen er voor een groot gedeelte omheen. Er was in deze streek overal langs de lijn wild zooals zeebraas, wilde bokken en herten, struisvogels en een soort heel groote vogels, die de Boeren geloof ik Mahem noemen. In de vlaktes zag ik overal van die stofwarrels, die in Zuid-Afrika ook voorkomen, als het erg droog en warm is. Het was merkwaardig hoe duidelijk het zichtbaar was, dat de grond vulkanisch was en op verschillende plaatsen waren grootere en kleinere vulkanen en kraters te zien. Bij Naivasha is weer een meer en even verder gaat de trein voorbij een heel groote kraterberg Longonot genoemd. Deze is in het midden van de Rift Vallei waarvan ik vroeger geschreven heb. Bij Naivasha lijkt deze berg heel hoog, maar daarvandaan gaat de trein aan de andere zijde van de vallei uit en klimt langs de steilte naar boven en al hooger en hooger tot men eindelijk boven is en over de heele vallei kan zien en bijna van boven in den Krater kan kijken. Een eind verder is er nog een krater genaamd Suswa, die bijna op dezelfde manier gevormd is. Dit gedeelte is buitengewoon mooi. Ik heb dikwijls aan de dochters gedacht, die als ik mijn eerste plan had uitgevoerd om op reis naar Holland hierheen te gaan, dit alles zouden gezien hebben. Het is wel jammer, dat zij dit nu gemist hebben, maar aan den anderen kant zou de reis heel veel duurder geweest zijn en zou het voor mij wel eens lastig geweest zijn met het oog op de gebrekkige reisgelegenheid. Boven op de hoogte gemiddeld 6000 en 7000 voet boven de zee komt men door het land van de Kykuyu kaffers, een prachtig groen en vruchtbaar land, waar duizenden kaffers wonen. De meiden hebben hier een eigenaardige manier van dingen te dragen. Zij hebben een zak of een mand met een riem daaraan en die riem dragen zij boven op hun hoofd, terwijl de zak of mand soms met ongeloofelijk zware vrachten op hun kruis rust. Zij loopen dan heelemaal voorover en dragen soms nog andere dingen in hun handen. Overal waren meiden aan het werk op de landen, de mannen doen niet veel werk anders dan het vee oppassen. De treinen loopen hier beter op tijd, dan in menig meer beschaafd land en wij waren dan ook precies op tijd te Nairobi, waar ik in hetzelfde Hotel thuis ben als verleden maand, toen ik hier 24 uur wachten moest op een trein. Ik ontmoette hier weer een paar van de vroegere reisgenooten en ook Ds. Laubser, die juist van het Duitsche gebied terug kwam en moest wachten op een trein naar Londiani om terug te gaan naar Eldoret.

Gisteren heb ik hier allerlei menschen gezien in verband met zaken voor de gemeente en met onderwijsaangelegenheden voor de kinderen van de

Hollandsch sprekende Boeren op het Uasin Gishu Plateau.

Ik moest ook mijn paspoort in orde laten maken en een speciale permit krijgen van de politie te Dar es Salaam, waarvoor ik meer dan 16/- aan telegrammen moest betalen. Dit geldt voor alle blanken, terwijl Indiers zonder eenige pas of permit gaan kunnen waar zij willen. De Indische kwestie is hier heel moeilijk. Ik heb ook geprobeerd den Gouverneur, Generaal Northy te zien, maar hij had allerlei andere bestellingen en kon mij niet zien voor Maandag.

Vandaag heb ik niet veel anders gedaan dan brieven schrijven, het is nu half zes en ik zal maar tot sluiten overgaan, zooals de Boeren zeggen, met een verlangende hart. Ik hoop, dat er in het Duitsche gebied brieven zullen zijn met goede berichten van u allen.

VAN ALLES EN NOG WAT.

XVIII.

D. F. E.

Gedurende de middeleeuwen verkeerde de Christelike Kerk in diep verval. Het was een tijd van ongeloof en bijgeloof. Boeken waren schaars en duur. De vertaling van de Bijbel in de taal des volks was van overheidswege verboden. Het noodwendig gevolg van dit alles was, dat het volk godsdienstig en zedelik steeds dieper zonk — **er was geen kennis.** De Rooms Katholieke Kerk deed niets voor het godsdienstig onderwijs der jeugd. Met de Hervorming kwam hierin echter verandering. De Hervormers Luther, Kalvijn e.a. zagen de noodzakelikheid daarvan in, dat de jeugd godsdienstig onderricht zou ontvangen. Zij deden dan ook veel in die richting. En de gezegende gevolgen bleven niet uit.

Wij leven in een kritieke tijd. Op godsdienstig en zedelik gebied valt er duidelik verval en verwildering waar te nemen. De Kerk wordt niet meer in ere gehouden, zoals eertijds. Godsdienstig en zedelik gezag geldt nauweliks meer. De heiligheid van het huwelik wordt geloochend, ja, óók in ons land. Nog onlangs heeft een lid van ons Parlement feitelik vrije liefde bepleit. Echtscheidingen nemen toe en gelden eigenlik niet meer als schande. Toenemende onzedelikheid ondermijnt ons volksbestaan.

Er zijn natuurlik verschillende faktoren, die medegewerkt hebben, om deze droeve toestand op godsdienstig en zedelik gebied in het leven te roepen. Maar één dier faktoren is ongetwijfeld dit: gedurende de laatste jaren, of, om meer definitief te zijn, ongeveer vanaf de Anglo-Boere-oorlog, werd zowel door de Kerk als door de ouders in het huisgezin het godsdienstig onderricht der jeugd tot op zekere hoogte verwaarloosd. Ik sluit mijn oog niet voor het vele, dat op dit gebied gedaan werd en nog steeds gedaan wordt zowel door de Kerk als door Christelike ouders. Maar er werd en wordt nog niet genoeg gedaan. Wat de Kerk betreft, zij heeft meer van de Zondagscholen en periodieke Katechisatiën verwacht dan deze geven konden. En hierbij komt nog, dat in haar werk met betrekking tot het godsdienstig onderricht der jeugd, de Kerk grotendeels afhankelik is van hetgeen de ouders te dezen opzichte thuis doen. Als de ouders thuis geen godsdienstig fundament leggen, hoe kan de Kerk dan voortbouwen? Wat dus in de tweede plaats de ouders aangaat, vele ouders hebben thuis het godsdienstig onderricht hunner kinderen verwaarloosd. En waar en in zover dit het geval was, werd de arbeid der Kerk aanmerkelik belemmerd.

De Kerk doopt wel het kind, maar geeft het terstond weer aan de ouders over. **De eerste godsdienstige opvoeding behoort dus noodzakelik tot het huisgezin en in het huisgezin allermeest tot de moeder.** Is eenmaal daar het fundament gelegd, dan kan later de Kerk daarop voortbouwen en het kind vormen tot een goed lid. Maar de hand der ouders moet de eerste zaden van Christelik geloof en liefde in het kinderhart leggen. Welk een heerlik voorrecht behoort het voor ouders te zijn, om hun kinderen godsdienstig te onderrichten! Maar het is niet alleen een voorrecht zulks te mogen doen, het is een heilige verplichting, die de Doop op alle ouders legt. En bij de Doop hunner kinderen nemen de ouders deze verplichting op zich. In hoeverre wordt die verplichting nagekomen? De huisgodsdienst en de lange Zondagachtermiddagen bieden aan ouders een schone gelegenheid om hun kinderen met Gods Woord bekend te maken, met hen te spreken, met en voor hen te bidden.

Maar hoe doeltreffend ook, het huiselik onderwijs is niet voldoende. Het kind, wanneer het opgroeit, moet voelen, dat het ook in **betrekking** staat **tot de gemeente,** dat het m.a.w. een deel uitmaakt van de gemeente, van de Kerk, waarin het gedoopt is. En daarom is het ook de plicht der Kerk om aan haar jeugd Katecheties onderwijs te geven. Kerkelik bewustzijn moet bij het kind gewekt worden.

Gaarne had ik meer hierover geschreven, doch voor ditmaal genoeg. Ik keer nu terug tot mijn uitgangspunt en herhaal, wat ik straks ge-

zegd heb: ongeveer vanaf de Anglo-Boere-oorlog werd zowel door de Kerk als door de ouders in het huisgezin het godsdienstig onderricht der jeugd tot op zekere hoogte verwaarloosd. Er bestaat bij het tegenwoordig geslacht een gebrek aan kennis, die veel godsdienstige en zedelike verval veroorzaakt. Het sektewezen b.v. maakt vordering voor een groot gedeelte alleen in zoverre er bij het volk schriftuurlike, leerstellige en kerkgeschiedkundige onkunde bestaat. Een aanzienlik deel van ons volk vervreemdt van de Kerk en het geloof der vaderen. Het Kerkelik besef is bij velen verzwakt. Voor hen is de Kerk nauweliks meer het middelpunt van de samenleving, maar eer een vreemd bestanddeel daarvan. Er is gebrek aan Kerkelike zin. — Ik ga hier nu niet verder over uitweiden. Alleen nog dit. Het is mijn vaste overtuiging, dat het enige redmiddel ligt in godsdienstig onderwijs. Wat nog te redden valt, moet behouden worden. Ouders moeten thuis beginnen met hun kinderen opzettelik godsdienst onderwijs te geven in overeenstemming met de dure gelofte bij de heilige Doop afgelegd. En de Kerk moet, wanneer die kinderen opgroeien, hun godsdienstig onderwijs degelik ter hand nemen. En het geslacht, dat opgroeit, zal „godsdienstige ruggegraat" blijken te bezitten.

Toenemend gebrek aan kennis zal ons weer voeren in de donkerheid der Middeleeuwen.

Over het voorrecht en de verplichting van ouders om hun kinderen godsdienstig onderwijs te geven, ga ik nu niet verder spreken. Elke ouder die het ernstig meent, zal de belangrijkheid daarvan wel diep gevoelen. Net een enkel woordje over het Kerkelik onderwijs.

Met het houden van een veertien-, tien-, of zesdaagse katechisatie heeft de Kerk haar verplichting niet vervuld. Er moet een geregelde katechisatie het gehele jaar door gehouden worden. Aan elke stads- of dorpszondagschool kan er zulk een katechisatieklas verbonden zijn. En waar de omstandigheden zulks toelaten, kan er daarvoor gedurende de week ook een avond afgezonderd worden. Dit werk zal gezegende vruchten afwerpen. De kinderen en jongelieden van vandaag zullen de toekomstige gemeente vormen. De Kerk doet dus wel door aan hen veel zorg te besteden. Goedverzorgde lammeren zullen tot een gewenste kudde opgroeien.

DE SCHOOL DER SMARTE.

„Gij allen zijt moeilike vertroosters" — Job 16 : 2.

Te lezen: 2 Kor. 1 : 1—11, Hebr. 4 : 14—16, 1 Petr. 3 : 8.

Te zingen: Ps. 43 : 5; Gez. 23 : 5; Gez. 25 : 2, 3; Gez. 26 : 8.

Zware beproevingen waren Job overkomen — hij had zijn kinderen verloren, zijn bezittingen verloren, zijn gezondheid verloren. Maar de bitterste angel van al zijn beproevingen was wel het kwellende gepraat van hen, die zijn vrienden zijn troosters hadden moeten zijn. En als Job op hen ziet en de inhoud van hun woorden weegt, dan roept hij uit: „Gij allen zijt moeilike vertroosters."

Waarom heeft God de zonde met haar nasleep van jammeren en ellenden op de aarde toegelaten? Dit vraagstuk wordt meermalen besproken, maar is nog nooit bevredigend opgelost en zal hier op aarde ook nooit bevredigend opgelost worden, want het is een der verborgenheden van Gods eeuwige raad. Eenmaal echter, wanneer alle nevelen zullen zijn weggevaagd, zal dit geheim ons worden ontsluierd. Alsdan zullen wij in helder licht betrachten, wat hier op aarde duister scheen. Hier op aarde heerst nu eenmaal de zonde. En de zonde brengt met zich veel ellende, veel moeite, veel verdriet. Overal rondom ons zien wij de verwoestingen, die de zonde met ruwe hand aanricht.

Wie oppervlakkig daarhenen leeft en slechts oog en oor heeft voor de genoegens, welke hem de wereld biedt, weet niet, hoe fel er om hem heen gestreden, hoe bitter er om hem heen geleden wordt. In de stilte. Achter de schermen. In de eenzaamheid. Waar geen oog ziet, geen oor hoort.

Hier op aarde is er geen geluk, waar er niet een worm aan knaagt; hier is geen paradijs zonder slang; geen huis zonder kruis; geen hart zonder leed; geen leven zonder teleurstelling en bitterheid. Achter een glimlach schuilt er vaak een gebroken hart. Een lach verbergt menigmaal een traan. En, ach! als wij 's avonds slapen gaan, dan zijn er duizenden voor wie de nacht geen rust brengt, maar voor wie de nachtelike uren trage uren zijn, die maar niet schijnen te willen wijken voor de morgenstond — hier is er een vader, die in tijdelike nood verkeert en de donkere toekomst met een angstig hart tegemoet ziet; ginds is er een eenzame moeder, die bij het ziekbed van haar lieveling waakt; elders is er een kranke, wiens lichaam door schrijnende pijnen gefolterd wordt, en zo heeft elk leven zijn donkerheid. Aan moeite

en verdriet ontbreekt het niemand in dit leven geheel en al.

En nu, het gezegendste werk, dat wij hier op aarde verrichten kunnen, is dat van een trooster. Maar...... troosten is een gewijde arbeid. Niet iedereen kan troosten. Alleen hij kan troosten, die daartoe van God geleerd is. Straks zal ik zeggen, hoe God ons tot dat werk opleidt. Let vooreerst daarop:

I. In veel woorden ligt er niet altijd veel troost.

Bildad en Elifaz waren mannen van veel woorden, maar ach! zij hebben Job geen troost aangebracht. Hun woorden hebben hem vermoeid. Zij meenden hem te troosten, maar zij hebben hem veeleer gepijnigd en zijn zielewonde des te meer doen schrijnen.

Als wij als vertroosters willen optreden, dan moeten wij eerst leven **om de smart te eerbiedigen.** Wie de smart niet eerbiedigt, kan niet vertroosten diegenen, die in smart verkeren. Als God iemand in „het heiligdom der smarte" geleid heeft, treed dan dat heiligdom met heilige schroom en stille eerbied binnen. Heb eerbied voor die in smart verkeren, om der smarte wille. Wanneer gij een huis binnentreedt, waar de Engel der smarte u is voorgegaan, bid God dan, dat Hij over u uitgiete die wijding, welke niet gemist mag worden, wilt gij tot zegen zijn.

De vrienden van Job waren moeilike vertroosters, want zij hebben zijn smart niet geëerbiedigd. Zij hebben door hun voorgevende troost zijn wonden nog verder opengescheurd. Laat mij dit met een eenvoudig beeld mogen verduideliken. Iemand heeft een gapende wonde aan de arm. De geneesheer komt, verbindt haar en zegt: „Wees nu voorzichtig. Houd uw arm rustig. Houd uw arm in een doek." De vrienden komen. Zij betuigen hun deelneming. Zij zijn nieuwsgierig de wonde eens te zien. De arm wordt uit de doek gehaald. Het verband wordt losgemaakt. De wonde wordt betast en — wordt erger. Dit deden de vrienden van Job die zijn troosters wilden zijn. Zo doen velen met hun vele troostwoorden. Zij zijn moeilike vertroosters, want zij eerbiedigen de smart niet. Onwetend en onervaren onderzoeken zij de wonde en door onwetendheid veroorzaken hun woorden, die vriendelike vertroosting bedoelen, slechts meer pijn. Troosten is een tedere zaak. Met een gewonde ziel kan niet ruw worden gehandeld. De Profeet zegt ons, **hoe God troost.** Hij troost, zoals een moeder troost — teer, liefderijk, geduldig, zacht, zonder veel woorden. Zó moeten wij handelen, als wij anderen vertroosten willen. — Let ten tweede daarop:

II. In de wereld is er geen balsem te vinden voor het geslagen hart.

De wereld voelt zich niet op haar plaats in het heiligdom der smarte. De wereld kan luid schreeuwen op plaatsen van ijdel vermaak, maar heeft geen woord in de stille sterfkamer. Wie troost bij de wereld zoekt, wordt tevreden gesteld met betekenisloze woorden als: „Gij hebt dit of dat moeten verwachten. Wat gebeurd is, is gebeurd. Gedane zaken nemen geen keer. Wees niet bedroefd. Houd u sterk. Ween niet meer", en zo meer. Maar, ach, het geslagen hart laat zich niet met dergelijke algemeenheden troosten. Evenmin als een drenkeling zich redden kan door naar een strohalm te grijpen, evenmin kan wie in droefheid of nood verkeert zich getroost gevoelen door wat de wereld hem aanbiedt. De wereld weet met ons mee te lachen, maar niet met ons mee te wenen. En wie bij en in de wereld troost voor zijn harte zoekt, hij vervalt in wanhoop. Er is d a a r geen balsem voor zijn wonden.

In de nood leert men zijn vrienden kennen. In de nood vooral leert men ook de armelikheid, de ledigheid, de onbeduidende waarde der wereld inzien. Wie alleen van de wereld troost verwacht, het gaat hem naar het woord van de Psalmdichter, die uitroept: „Ik heb gewacht naar medelijden, maar er is geen; en naar vertroosters, maar heb ze niet gevonden." En de klacht volgt: „Mijn hart is gebroken en ik ben zeer zwak." De moeilikste van alle moeilike vertroosters is de wereld. — Let daar voorts op:

III. Wie steeds in de vrolike zonneschijn van voorspoed en levensvreugde wandelt, kan niet vertroosten hen, die in de donkerheid van smart en droefenis verkeren.

Om werkelik met iemand mee te voelen en mee te leven, moet men dezelfde weg hebben bewandeld, die hij bewandelt. Als ik zelf geen dierbare grafwaarts heb gedragen, o, dan kan ik niet peilen de smart van hen, die een dierbare grafwaarts dragen. Als de nood des levens mij vreemd is, dan kan ik niet meevoelen met wie in levensnood verkeren. Laat mij in dit verband een woord zeggen, dat mij op het hart ligt. **Wij hebben nog niet geleerd om onze oude mensen naar waarde te waarderen.** Wij gaan hen maar al te dikwels voorbij. Zij worden maar al te vaak op zijde geschoven door hen, die jonger zijn.

En toch, die oude mensen onder ons, zij hebben een gezegende levensroeping. God spaart hen en gunt hen aan ons om ons op de pelgrimsreis

met raad en troost te dienen uit hun rijpe levenservaring. Hun levensreize is welhaast voleindigd Zij hebben op hun lange reis een schat van ervaringen en levenswijheid opgedaan. Zij hebben de vreugde van het leven gesmaakt, maar zij hebben ook de bitterheden des levens geproefd. En in die bitterheden des levens hebben zij de vertroostingen Gods ondervonden en met een Paulus kunnen zij uitroepen, wanneer zij terugzien op hun afgelegd levenspad: ,,Geloofd zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, de Vader der barmhartigheden en de God aller vertroosting, die ons vertroost in al onze verdrukking, opdat wij zouden kunnen vertroosten degenen, die in allerlei verdrukking zijn, door de vertroosting, met welke wij zelf van God vertroost worden.'' O, onze ouden van dagen, wij gunnen ze rust na zóveel strijd en moeite en arbeid, maar wij willen hen toch niet gaarne missen. Oude pelgrims kunnen aan jeugdige pelgrims raad geven en kunnen hen troosten in donkere dagen zoals geen anderen. Onze ouden van dagen, zij zijn gezanten Gods, trooster van geslagen harten, beproefde raadslieden in donkerheid.

Als er een vrome oude pelgrim in uw huis of in uw omgeving is, dank God voor hem, voor haar. Maak de laatste wankelende schreden van die oude vader of moeder effen. Die ouden van dagen, zij hebben een lange en moeitevolle reis achter de rug. Laat hen leunen op uw sterke arm. Wanneer zij, die oude vaders en moeders, van u henengaan en gij voor de laatste maal op het oude gelaat ziet en zachtkens de zilveren lokken van het gerimpeld voorhoofd strijkt, o, dan zult gij God op de knieën danken, dat gij **goed** voor hen zijt geweest! Eer de ouderdom. Eer hen, die de avond des levens naderen. Wij zijn meer aan onze vrome ouden van dagen verschuldigd dan wij beseffen. Zij zijn oud, zwak, afgeleefd, ja, maar hun gebeden zijn krachtig en hun vertroosting, wanneer zij ons vertroosten, is als balsem zo verkwikkend. God zegene onze ouden van dagen! Hij geve hun veel vrede aan de avond huns levens!

Ik herhaal, wat ik zoeven gezegd heb: mensen, die niet uit eigen ervaring de beproevingen des levens kennen, kunnen aan beproefden geen wezenlike troost bieden. Zij mogen mooi kunnen praten, veel Bijbelwoorden aanhalen, maar hun troost is als reukwerk, dat wel een liefelike geur verspreidt, maar voor het geslagen hart geen zalf, geen balsem ter genezing is. Maar wie tot een, die in smart verkeert, komt en zegt: ,,Ik heb dezelfde weg bewandeld als gij'', o, hij kan van hart tot hart spreken. Wij komen dus te staan voor een treffende waarheid, die ik u op het hart binden wil en waarmee ik tevens eindig. **Wie anderen troosten wil, moet van God geleerd zijn;** met andere woorden: **troosters worden opgeleid alleen in de school der beproeving.**

Wanneer God u in de diepte voert, dan doet Hij dit, niet alleen om u te vormen voor de hemelse heerlikheid, maar ook opdat Hij u lere om anderen, die in de diepte zijn te kunnen vertroosten. De Here brengt smart over ons om de banden, die ons aan de wereld verbinden, los te maken; maar Hij brengt smart over ons óók om ons te leren ,,om te verbinden de gebrokenen van harte.'' De verpleegster, die in het hospitaal kranken verpleegt en wonden verbindt, heeft een speciale opleiding daartoe moeten ontvangen. Wie troosten wil en wonden verbinden, moet eerst in **de school des lijdens** van God onderwezen en gevormd worden tot dat werk. Van de Here Jezus zegt de Profeet, dat de Here Hem ,,gezalfd'' heeft, ,,om een blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen; om te verbinden de gebrokenen van harte; om den gevangenen vrijheid uit te roepen; om alle treurigen te troosten.'' Eer de Here Jezus deze dienst kon vervullen, moest Hij evenwel eerst de zalving des lijdens ondergaan. En de schrijver van de Brief aan de Hebreën zegt, dat de Here Jezus een Hogepriester is, die ,,behoorlik medelijden'' met ons hebben kan, omdat Hij ook het aardse leven heeft gekend met zijn strijd en moeite, met zijn droefenis en teleurstellingen .

Dank God voor uw lijden en levensleed, want dat vormt u niet alleen voor de hemelse heerlikheid, maar dat maakt u ook bekwaam om aan anderen, die lijden, de medelijdende hand der hulpe toe te steken. Alleen wie zelf geweend heeft, kan de tranen van anderen drogen; alleen wie zelf in smart door God vertroost is, kan anderen vertroosten. Dank God voor de school des lijdens!

Zij, die op aarde het meest voor de Here verricht hebben, zijn juist diegenen, die in de school des lijdens gevormd waren. **Geheiligde smart vormt ons tot gewijde arbeid.**

Als wij dit maar weten, dan zullen wij ook de kunst verstaan om psalmen zelfs in de nacht te zingen. Eenmaal zal de psalm in de nacht wegsmelten in het lied van de eeuwige morgen. — Ja, nu heb ik nog niet eens gesproken van het uitnemend gewicht der toekomstige heerlikheid, dat niet te waarderen is bij het lijden des tegenwoordigen tijds. Maar ik moet eindigen. God make ons gewillige en blijmoedige leerlingen in de opleidingschool des lijdens, opdat wij niet, zoals de vrienden van Job, moeilike vertroosters zijn, wan-

neer plicht en liefde ons het troosten opleggen, maar opdat wij, van de Here „een tong der geleerden" ontvangen hebbende, „weten met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken." — Amen.

D. F. E.

ENICE AANTEKENINGEN BIJ ROMEINEN 13 : 1—5.

Er wordt in deze tijd door vele mensen aan de kerk en aan de leraars verweten, dat zij in de prediking wel veel spreken over dogma's en leerstellingen, maar weinig zeggen over de praktijk van het leven. Hiertegenover kan de kerk, kunnen de leraars dit stellen, dat, wanneer zij de praktijk des levens bespreken, hun al heel spoedig wordt toegeroepen dat zij alleen het Evangelie d.i. de prediking van liefde en genade, moeten verkondigen en van het terrein des levens moeten afblijven. Vragen wij nu hoe én Jezus én de Apostelen geleerd hebben, dan vinden wij in de Bijbel dat zij wel duidelik die gronden van de praktijk des levens hebben geleerd. Als bewijs daarvoor noemen wij de bergpredikatie, en uit de brieven van Paulus, die onder Corinthiers, verder de laatste gedeelten van al de andere brieven van deze Apostel en die van Petrus en Jacobus.

Een van de grote levensvragen van deze onrustige tijd voor de Christen is deze: welke is mijne verhouding tegenover de Overheid? Met opzet schrijf ik **voor de Christen** en dan denk ik daarbij niet aan die mensen, die tot de een of andere Kristelike kerk behoren, maar aan de waarlik overtuigde in Kristus gelovende personen. Omdat ook onder hen over deze vraag zoveel verschil van gevoelen is wil ik trachten het Bijbels standpunt uiteen te zetten, wat voor hen allen de regel van hun leven moet zijn.

Daarom wil ik dit opstel wijden aan de bespreking van Romeinen 13 : 1—5 vergeleken met 1 Petrus 2 : 11—17.

Tot recht verstand van dit Apostolies woord zijn enige historiese toelichtingen nodig.

Paulus schrijft aan de Romeinen als een Jood, die tot Kristus bekeerd is. Hij kent bij ervaring de oproerige, revolutionaire geest, die altijd de Joden eigen was, vooral in zijne dagen. Zijn volk toch, dat zich Gods uitverkoren volk noemde wilde zich niet onderwerpen aan de zo gehate Gojim, of Heidenen, die de enige God (Jehova) noch eerden noch vreesden. Uit deze volksmening zijn de menigvuldige opstanden der Joden, gedurende de drie eeuwen voor en de eerste eeuw na Kristus te verklaren.

Dan werden de Kristenen, die door de Romeinen, als een Joodse sekte werden beschouwd door de Heidenen vervolgd, gelijk de Joden hen eerst hadden trachten te doden. Die vervolgingen konden gemakkelik bij hen de begeerte verwekken om zich tegen de overheid te verzetten en wanneer zij sterker werden ook een geest van oproer onder hen aankweken. Om dit te voorkomen schreef Paulus in de brief aan de Romeinen deze waarschuwing gelijk ook Petrus de verstrooiden in Azië aanspoorde tot onderwerping aan het wettig gezag.

Wat nu Romeinen 13 : 1—5 ons leert is in een paar woorden te zeggen. Paulus predikt hier, evenals Petrus in zijn brief, dat alle mens onvoorwaardelik zich aan de overheid moet onderwerpen. Aan al hare verordeningen moet hij gehoorzaam zijn.

Waarom?

Paulus kent geen andere macht, d.w.z. geen andere regering, dan die van God over ons gesteld is. Alle macht berust op de ordening Gods.

De Apostel wil niets weten van de leerstellingen van deze tijd, dat de regering er is tengevolge van een maatschappelik kontrakt, of door de wil van het volk (d.w.z. door de helft van een zeker aantal kiezers, welke men meerderheid noemt). Immers indien de regering bestaat volgens een kontrakt, dan kan te eniger tijd dat kontrakt worden verbroken door een der beide partijen, die mocht menen, dat het kontrakt niet werd nagekomen. Waar de regering berust op een zeker aantal stemmen, daar kan zij worden omver geworpen, wanneer dit aantal stemmen verminderd en de minderheid meerderheid wordt. In deze beide gevallen kan er dus nooit van een vaste regering, van een bestendig gezag sprake zijn.

Alleen wanneer de macht berust op de verordening van God is zij bestendig, maar kan zij ook gehoorzaamheid vorderen, want zij staat dan zelve ook onder een hogere macht.

Omdat de regering, de goede zowel als de slechte, berust op de verordening Gods, moet elk Kristen haar gehoorzaam zijn, omdat zij aan God zich onderwerpen wil.

De overheid heeft hare macht alleen van God. Wie zich aan haar nu niet onderwerpt, is strafwaardig. Hij haalt zich niet alleen de straf der overheid op de hals, maar hij moet ook vrezen voor het oordeel dat God over hem brengt. Immers, wie de wil Gods zich niet onderwerpt, die valt onder het oordeel des Heren, die als een Rechtvaardig Rechter een ieder oordeelt naar zijne werken. Hieruit volgt evenwel niet dat men aan de Over-

heid gehoorzaam moet wezen uit vrees voor straf. Dat is maar een zeer treurige en daarbij de Kristen onwaardige beweegreden. Wij zijn gehoorzaam aan God, omdat wij daartoe door ons geweten gedrongen worden, omdat wij Hem liefhebben en daarom gehoorzaam willen zijn.

Waar men meent, dat de overheid rust op de verordening Gods daar zegt men ook zeer terecht dat ene regering, een koning of president daar is, bij de gratie Gods en niet zoals in Z.-Afrika wordt geleerd — ,,bij de wil van het volk.'' Deze laatste leer is niet die van de Kristen, maar van de demokraat, van de sosialist. Waar dan ook die leer grondslag is van het Staatsleven, daar is het geen wonder, dat revolusie of rebellie telkens ontstaat. Immers de wil van het volk is niet standvastig wordt beinvloed door allerlei tijdelike stromingen in het volksleven, of wordt geleid door dikwijls onverantwoordelike, zich zelf zoekende en eerzuchtige personen, die geen ander gezag erkennen willen dan dat van hun eigen ik.

De gelovige daarentegen zoekt niet zich zelf, maar de ere Gods en is daarom ook aan de overheid gehoorzaam, niet alleen aan de goeden, maar ook aan de kwade. (Zie ook 1 Petrus 2 : 18).

De vraag komt hierbij op: moet de Kristen dan ook gehoorzaam zijn aan de Overheid, aan de over hem gestelde macht b.v. van ouders, onderwijzers, leraars, wanneer zij het kwade bevelen? Met het oog op wat Kristus en de Apostelen leren moeten wij antwoorden ,,neen'', want dan geldt het woord Hand. 4 : 19, en 5 : 29: ,,men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen.'' Omdat de geboden Gods recht zijn, waar die der mensen dikwijls verkeerd zijn, moet de Kristen naar zijn geweten handelen. Gode eerst gehoorzamen. Wanneer dan de Overheid hen daarvoor vervolgt kastijdt en straft, dan moeten zij dit met lijdzaamheid ondergaan, gelijk Kristus zich aan de goddeloze Joden heeft onderworpen en zich heeft laten kruisigen en de Apostelen onder de heidenen de dood tegemoet gegaan zijn. Ook de gelovigen van later tijd, de Martelaren der eerste eeuwen na Kristus, uit de dagen der Hervorming zijn aan dit beginsel getrouw geweest en hebben geleden, wat in Hebreeën 11 wordt bericht. Zij hebben om des gewetens wille niet kunnen gehoorzaam zijn, omdat de overheid hen bevel gaf te doen, wat God verbood of na te laten, wat God had bevolen.

Waar de Kristenen, uit gehoorzaamheid aan God allerlei mishandeling hebben gedragen en niet gerebelleerd hebben, daar hebben zij de wereld overwonnen, zoals uit de geschiedenis van de Romeinen, de Duitsers, de Engelsen en Hollanders blijkt: waar zij echter zoals in Frankrijk gerebelleerd hebben en burgeroorlog gemaakt, daar zijn zij zelven in ten onder gegaan en hebben zij hun land ten verderve gebracht. De Franse revolutie in 1792 is de bittere vrucht van de Hugenooten-opstanden in de 16e eeuw.

Daar is na hetgeen hierboven opgemerkt is nog ene vraag, die zeker door menigeen zal gedaan worden n.l. deze: kan de overheid dan maar handelen zoals zij wil of is zij ook aan een hogere macht onderworpen? Gewis, de overheid is ook aan God onderworpen en moet dus ook naar zijne geboden handelen. Zij is daar ,,bij de gratie Gods'', dus van hem afhankelik, bestaat alleen zolang Hij goedvindt en zij aan Hem en Zijne verordeningen zich onderwerpt. Doet zij dit niet, dan haalt zij zich de straf Gods over zich. Zij is, zoals Paulus zegt: **,,Gods dienares.''** Wanneer nu de Regering of de Regeringspersonen in hun dwaasheid menen dat zij kunnen regeren zonder God, of wanneer zij zich willens en wetens tegen Gods verordeningen verzetten, dan zullen zij zeker ondervinden: **God laat zich niet bespotten.** Vroeger of later zullen zij zien, hoe hun gebouw ineenvalt en hoe hunne verkeerdheid de val ook van hun Volk veroorzaakt. De gelovige weet dit, onderwerpt zich ook dan nog aan de boze en verkeerde aardse macht, overtuigd, als zij is, dat God slechts zolang zulke regeringen laat bestaan als nodig is voor zijn doel en zijn bestuur: dat de Heer zelf zulk ene regering zal straffen en zijne gemeente zal bevrijden van de heerschappij der kwaden. Vertrouwend, dat God zijn Volk nooit zal verlaten en nooit zal laten ondergaan blijven zij de ellende, de mishandeling dragen. Uitkomst zal er komen. —

Wanneer de kerk bijna overal het zwaar krijgt zoals in Rusland, waar zij van hare goederen wordt beroofd, en de bisschoppen, die tegen die roof verzetten in de gevangenis worden geworpen: in Duitsland waar alle voorrechten haar ontnomen worden, en bijna overal elders, zij wordt bespot, gesmaad, gehoond vooral van de zijde der sosialisten, daar heeft zij dat te aanvaarden als ene kastijding des Heeren over haar eigen zonden, als ene tuchtiging die over de volken komt, om de goddeloosheid van vele regeringen vóór, in en na de oorlog. Maar zij mag daarom niet afwijken van de grondregel van het Evangelie: alle ziele zij de machten over haar gesteld, onderworpen.

Er is gene macht dan van God.

KERKDIENSTEN VAN DS. A. J. BARGER.

Zondag 18 Junie. Middelburg (Doop Zondag).
Dienstdoende Ouderling Br. C. J. Viljoen.
25 Junie. Dullstroom.
2 Julie. Witbank.
9 Julie. Middelburg.
15 en 16 Julie. Middelburg (Nachtmaal).

KERKDIENSTEN DS. J. VAN BELKUM.

Zondag 25 Junie. te Heidelberg.
1 en 2 Julie. Heidelberg (Nachtmaal).
16 Julie. te Heidelberg.
Dienstdoende Ouderling D. J. Strijdom.
Diaken O. A. Strijdom.
23 Julie. te Heidelberg.
Dienstdoende Ouderling D. J. J. Strijdom.
Diaken J. Olivier.

DIENSTEN IN DE GEM. EENDRACHT VAN Br. C. P. WILLEMSE, Ouderling.

Zondag 25 Junie. Zondagschool ten huize van de heer J. A. Willemse v.m. 10 uur.

2 Julie. Dienst en Zondagschool in de school te Watervalshoek v.m. 10 uur.

23 Julie. Zondagschool ten huize van de heer C. H. J. Willemse v.m. 10 uur.

30 Julie. Zondagschool in de school te Watervalshoek v.m. 10 uur.

De heer M. J. Pos deelt mede, dat de Kommissie van de Noordelike Ring, op Pietersburg zitting heeft gehad en daar een gemeente heeft gesticht die de naam zal dragen van Potgietersrust.

ALGEMENE KERKVERGADERING.

De Kommissie der Algemene Kerkvergadering heeft besloten in hare zitting van de 9 Maart 1922 de driejaarlikse algemene vergadering der Nederduits Hervormde Kerk van Zuid Afrika op te roepen tegen de 27ste Juli 1922 om 10 uur in de kerk te Pretoria. De Eerwaarde Kerkeraden worden vriendelik verzocht zich te houden aan de bepalingen vervat in Art. 8, 12 en 19 der Wetten. Wat de kleding betreft aan Art. 5 nl. n.

Een vorm van geloofsbrief wordt hierbij gezonden en de Kerkeraden worden verzocht deze behoorlik ingevuld en getekend ter vergadering in te leveren.

De Rings Scriba en de Scriba's van Kerkeraden worden herinnerd dat beschrijvingspunten minstens een maand voor de vergadering bij de Scriba der vergadering moeten worden gezonden.

Ook moeten de Scriba's van Kerkeraden de geloofsbrieven niet aan de Scriba der Algemene Vergadering zenden. Zij moeten die geven aan de afgevaardigden, die ze zelven moeten ingeven.

Namens de Kommissie der Algemene Kerkvergadering,

JAC. VAN BELKUM,
Scriba.

KONSESSIEKAARTJES OP DE Z.AFRIKAANSE SPOORWEGEN.

In verband met de Algemene Kerkvergadering heeft de Administrasie der Spoorwegen toegestaan dat afgevaardigden heen en terug mogen reizen naar Pretoria. Zij mogen evenwel op de heen- noch op de terugreis op tussenstations afstappen.

De Scriba verzoekt daarom alle leraars of Scriba's van Kerkeraden voor 5 Juli mij op te geven,

a. de namen der afgevaardigden,
b. het station waar zij opklimmen,
c. de klasse, die zij reizen.

Voor het ontvangen van kaartjes door afgevaardigden, wier namen na 6 Juli inkomen bij de Scriba kan niet worden ingestaan.

JAC. VAN BELKUM.

PERSOONLIKE ZAKEN.

Ds. G. E. Alers heeft voor de beroeping naar Dullstroom bedankt.

Op de 28e Mei is Ds. P. S. Grobler bevestigd als leraar der gemeente Krugersdorp.

Op de 8e Julie hoopt Prop. H. P. Wolmarans bevestigd te worden te Zeerust en ook zijn intrede daar te doen.

ONGODISTIESE ONDERRIG.
Aanklag teen Natuurkundige Onderwysers.

Reuter het vanaf Potchefstroom Vrydag onderstaande die wereld ingestuur: 'n Enigsins sorgwekkende verklaring is gemaak deur eerw. F. J. Sharman in die loop van 'n toespraak in St. Mary's Kerk alhier. Hy sê dat 'n geleerde en weldenkende lid van die Ned. Geref. Kerk, iemand wat invloed uitoefen op onderwyssake, hom onlangs vertel het dat volgens sy mening nege-tiendes van die Transvaalse onderwysers die natuurwetenskap op so'n wyse onderrig dat die geloof van die studente in God en die heilige openbaring ondermyn word.—

(Het Westen).

HET GETAL TWAALF.

Het getal twaalf mogen wij misschien beschouwen als viermaal drie. Bespreken wij daarom eerst het getal drie en daarna het getal vier om daaruit dan de betekenis van het getal twaalf af te leiden.

Het getal drie komt op verschillende manieren in de bijbel voor. Het komt voor als een vereniging van drie met elkaar verbonden personen of dingen: Vader, Zoon, Heilige Geest, De Geest, het water en het bloed (1 Joh. 5 : 8) Geloof, hoop en liefde (1 Kor. 13 : 13). Verder kan men zelf een aantal samenvoegingen maken van drie dingen, bijvoorbeeld: hemel, hel en aarde; God, de mens en Jezus; God, de mens, Satan. Dan komt het getal drie voor in de driemalige herhaling van eenzelfde woord of eenzelfde handeling: heilig, heilig, heilig is de Heer der heirscharen; des Heren tempel, des Heren tempel, des Heren tempel zijn deze. Drie malen verlochende Petrus de Heer en drie malen vroeg Jezus hem: ,,hebt gij mij lief?" In deze drievervige herhaling ligt waarschijnlik de betekenis dat het een volstrekte zekerheid is, een waarheid waaraan niet te twijfelen valt. Maar dan komt drie ook voor als getal, zoals in de drie disipelen Petrus en Jacobus en Johannes, zo was Jezus drie dagen in het graf, Jonas 3 dagen in het ingewand van de vis. Wanneer wij de betekenis van drie in deze laatste gevallen zoeken, schijnt ons toe drie de vertegenwoordiger te zijn van allen waartoe die drie behoren. Vaak nam Jezus met Zich alleen drie uit de disipelen, ze bijvoorbeeld bij de opwekking van het dochtertje van Jairus, bij de verheerliking op de berg, in de hof Gethsémané. Hij neemt daar dus inplaats van allen slechts drie van hen. Zij zijn uit de twaalf, staan niet boven de anderen of afgezonderd van de anderen, zijn evenals de anderen, maar zij worden genomen waar de gehele groep om een of andere rede niet toegelaten wordt Zij zijn dus te beschouwen als vertegenwoordigers van de disipelen, zij staan in de plaats van hen allen. — Jezus was drie dagen in het graf. Hij kwam als de mens het aardse leven leven en ging als hij in de dood en in het graf. Maar Zijn lichaam bleef daar slechts drie dagen. Is ook hier het getal drie niet te beschouwen als een vertegenwoordiger van al die dagen dat Zijn lichaam in het graf geweest zou zijn wanneer Hij niet de Christus maar een gewoon mens geweest ware? Zo duurde Jezus' omwandeling op aarde als openbaar prediker drie jaren en ook in dit getal zien wij misschien een in de plaats gesteld getal voor al de jaren die de mens op aarde leeft.

Volgens onze veronderstelling dus staat het aantal drie dus voor de gehele groep waartoe die drie behoren.

Denken wij nu over het getal vier.

Dit sijfer komt op verscheidene plaatsen voor in Ezechiël en in de Openbaring van Johannes als ook op andere plaatsen in de Schrift. Als de vier dieren met de vier aangezichten, de vier hoeken des lands, de vier hoeken der aarde, de vier winden des hemels. In de vier winden des hemels, de vier hoeken der aarde, de vier hoeken des lands, is het menen wij, duidelik dat vier de betekenis heeft van: van alle kanten, van overal, in alle richtingen en naar alle zijden. De vier winden des hemels is: de winden van alle richtingen. De vier hoeken der aarde is: uit alle delen der aarde. En de vier hoeken des lands: uit alle delen des lands. Zo zou vier dan te beschouwen zijn als de plaatsvervanger van de verschillende soorten, of delen. De vier winden zou dan betekenen alle soorten van winden, alle windrichtingen. De vier hoeken der aarde: alle delen der aarde. Maar uit alle delen der aarde of uit alle delen des lands wil niet zeggen: de gehele aarde of het gehele land. Wanneer wij zeggen: mensen uit alle delen van het land, betekent dit niet: alle mensen van het gehele land. Dit verschil dienen wij in het oog te houden.

Het getal vier komt verder voor in Ezechiël 1 en Openb. 4. Als we deze beide hoofdstukken met elkaar vergelijken treft ons een grote overeenkomst en het schijnt ons toe dat deze beide vizioenen in hoofdzaak dezelfde bedoeling hebben. Misschien is de betekenis in hoofdtrekken deze: Dat wij hier God zien voorgesteld als Heerser over al het geschapene. Dat Hij boven alles is gezeten op Zijn troon en dat mens en dier en alle werken der schepping Zijn lof verkondigen. We kunnen hier deze veronderstelling alleen aanstippen want het is nu niet hier de plaats om deze gedachte uit te werken, maar wanneer genoemde veronderstelling een juiste is zo zouden de vier dieren met hunne vier aangezichten vertegenwoordigen al de groepen en soorten en onderdelen van alle geschapene dingen. Ook hier zou vier dan blijken te zijn de vertegenwoordiger van alle onderdelen.

We komen dus tot deze opvatting: dat drie is de vertegenwoordiger van alle eenheden uit eenzelfde groep en dat vier de vertegenwoordiger is van alle groepen van een zekere zaak maar niet van alle eenheden in die groepen. Wanneer deze opvatting een juiste is en wanneer twaalf genomen moet worden als driemaal vier of viermaal drie dan moet twaalf betekenen: alle groepen en daarvan

alle eenheden, dus allen. Twaalf betekent dus in 't kort alles, allemaa. Twaalfduizend betekent hetzelfde en duidt slechts aan dat het aantal groot is. Toetsen wij deze opvatting aan de plaatsen waar dit getal in de Schrift voorkomt.

De twaalf stammen Israëls. In vele opzichten is de geschiedenis van het Israëlietiese volk een zinnebeeld, een voorbeeld en een voor of schaduwing van de geschiedenis der gelovigen. De twaalf stammen staan dan voor alle gelovigen over de gehele aarde van alle groepen en van alle tijden.

De twaalf disipelen. Dit getal kunnen wij ook zinnebeeldig nemen. Dat we dit mogen doen is af te leiden uit het woord van Jezus waar Hij zegt: „Gij zult zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls." De disipelen tot wien Jezus dit zeide waren twaalf samen met Judas, maar het gaat toch niet aan om te menen dat Judas een van dezen zal zijn. Dus bedoelt Jezus met het woordje „gij" waarschijnlik allen die door deze disipelen worden vertegenwoordigd. Ook „de twaalf stammen Israëls" is hier zinnebeeldig op te vatten, want toen Jezus sprak waren er geen twaalf stammen meer, de tien waren verdwenen, alleen de Joden waren er nog en bovendien is het waarschijnlik dat waar de disipelen gesteld worden om Israëlieten te oordelen zij ook wel zullen mogen oordelen de andere volken aan wie zij het evangelie hebben gebracht. Ook hier moeten wij twaalf beschouwen als staande voor alle stammen, alle talen, nasieën en tongen van gelovigen.

In Openb. 7 lezen wij dat uit alle geslachten der kinderen Israëls honderd vier en veertig duizend verzegeld waren, uit elke stam twaalf duizend. Deze mensen worden verzegeld voor de aarde en de zee beschadigd worden, voor de verwoesting die hier bedoeld wordt, begint. Hier wordt dus niet gesproken enkel van het Israëlietiese volk maar van de gehele aarde en dus van alle volken, zodat met deze twaalf stammen bedoeld worden de groepen van gelovigen over de gehele aarde. Dat dan uit elke groep twaalfduizend verzegeld worden, wil dan wellicht zeggen dat elke groep ook weer is een samenstel van groepen en dat alles uit al die groepen verzegeld worden. Ook hier blijkt twaalf en twaalfduizend de betekenis te hebben van allen, zodat we hier onder de 44.000 die bekleed zijn met lange witte klederen te verstaan hebben, al de gelovigen van de ganse aarde.

In Openb. 12 wordt ons verhaald van een vrouw bekleed met de zon en de maan was onder hare voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren. Het is duidelik dat ook hier twaalf staat voor alle sterren en wil deze tekst dus zeggen dat zij bekleed is met het licht van zon, maan en sterren.

In Openb. 21 : 12 lezen wij dat het heilige Jeruzalem twaalf poorten heeft en in de poorten twaalf engelen en namen daarop geschreven welke zij de namen der twaalf geslachten der kinderen Israëls. Hier vinden wij dus voor elk geslacht der kinderen Israëls een poort om binnen te gaan. Maar niet alleen Israëlieten zullen binnen gaan, ook van alle andere nasies, zodat ook weer hier deze namen zinnebeeldig gebruikt zijn om te bedoelen alle groepen van gelovigen van de gehele wereld. De twaalf poorten geven dus aan dat voor alle gelovigen in Kristus, van welke nasie of groep of orde ook daar een poort is om binnen te gaan.

In het volgend vers staat dat die muur twaalf fundamenten heeft welke de namen dragen van de twaalf Apostelen des Lams. Hier vinden wij dus dat de muur die de toegang tot de stad afsluit steunt op de twaalf Apostelen.

Maar ook hier kunnen wij moeilik menen dat deze twaalf Apostelen de elf disipelen zijn met misschien Matthias of Paulus, of Stefanus of Barnabas of een ander er bij in de plaats van Judas en zal het ook hier wel de betekenis hebben dat de muur gevestigd is op alle Apostelen.

Verder wordt ons medegedeeld dat de stad twaalfduizend stadieën lang en twaalfduizend stadieën breed en twaalfduizend stadieën hoog is. Wanneer wij deze getallen letterlik nemen krijgen wij een kubus, waarvan de kanten zeshonderd uren gaans zijn. Verondersteld dat wij ons het eeuwige Jeruzalem werkelik zouden moeten voorstellen als een stad, iets wat onwaarschijnlik is, dan zou een stad in de vorm van een kubus toch nog ondenkbaar zijn. Ook hier is de twaalf een zinnebeeldig getal en betekent waarschijnlik, dat alles wat tot de lengte van de stad en tot zijn breedte en hoogte bijdraagt is aangebracht, dat niets ontbreekt wat zijn grootheid en kracht en rijkdom en schoonheid kan verhogen.

Openb. 22 : 2 vermeldt ons dat op de oevers van de rivier die voortkomt uit de troon Gods en in het midden van die rivier, de boom des levens groeit, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijn vrucht. Deze boom heeft dus rijpe vruchten alle maanden van het jaar. Altijd door, voor alle tijden heeft hij vrucht. Dus wie kan wonen bij de boom des levens zal nimmermeer hongeren, maar zal in alle tijden van het jaar, in alle tijden van zijn bestaan eten van zijn vrucht. Ook hier betekent de twaalf maanden dus: alle maanden, alle tijden.

Ook waar Jezus in de hof Gethsemané tot Petrus zegt dat God Hem op Zijn bede twaalf legioenen engelen zal toezenden is het misschien op te vatten dat Jezus bedoelt dat op Zijn bede alle engelen tot Zijn hulp toegezonden zouden worden.

N.

NACHTMAAL TE ERMELO.

Ons najaars Nachtmaal kon voor de buitengemeente beter geweest zijn: maar het was die dagen 13 en 14 Mei verbazend koud op het Hoogeveld. Ook waren enkele boeren reeds met hun vee naar het Winterveld.

Maar de kerk was Zondag vooral 's avonds meer dan vol. Geen wonder! Prof. Dr. J. H. Greyvensteijn was overgekomen en het was bekend dat Z. Hoog Ed. een dienst zou houden speciaal voor de jonge dochters en jonge mannen die in Ermelo school gaan. De professor hield die dienst 's avonds en preekte naar aanleiding van de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus. Zijn betoog kwam voornamelik hierop neer, dat het leven aan deze en aan de andere zijde van het graf niet twee stukken is, maar dat de lijn aan deze kant begonnen, aan de andere kant wordt voortgezet. Daarom wekte hij de jongelieden op om hogere idealen te hebben en na te jagen, dan die men gewoonlik heeft, n.l. rijk te worden en geëerd te zijn, mensen te behagen, maar te zoeken het Godsrijk en te hebben liefde ook tot de naaste.

Het Nachtmaal was bediend door de professor en onze konsulent, die ook de dankzegging en de kinderdienst nog hield.

Br. Ouderling J. N. Labuschagne en de B.Br. diakenen L. G. Janse van Renseburg en J. P. A. Reyneke werden voorgesteld en 7 nieuwe lidmaten aangenomen.

Wij danken prof. Greyvensteijn voor zijn overkomst en wij hopen, dat deze een zegen mag zijn voor de gemeente.

ZEERUST.

Onze Avondmaalviering op 8 en 9 April was voor die gemeente aangename dagen. Ook die tegenwoordigheid van Ds. Erasmus, van Ventersdorp, het veel bijgedra, om die Kerkviering deur die prediking van beide leraars aangenaam maar ook leersaam te maak. Bij die Nachtmaalsgeleentheid is toen 'n beroep door die Kerkeraad uitgebring op Prop. Wolmarans.

Ons kan nou met blijdskap meedeel dat die beroep aangeneem is en dat Sijn Eerwaarde so de Here wil bevestig sal word met ons eerskomende Nagmaal, bepaald op die 8 en 9 Julie.

Die insegening sal wees Saterdag 8ste om 10 uur v.m. Dit word verwag dat die gemeente veel belangstelling sal toon. Na drie jaar van Herderloosheid, weer bevoorreg sal wees, om te sien die bevestiging van een Herder en Leraar, voor deze gemeente.

Ook verskije predikante word verwag om deel te neem aan die plegtigheid. Vrijdag 7 n.m. Kerkraadsvergadering. Proponent Wolmarans word verwag Vrijdagaand, bij welke geleentheid Zijn Eerwaarde door 'n verwelkomsgroet ontvang sal word. Ons hoop die gemeente dan soveel moontlik sal in wees.

JOHANNES VAN STADEN.

AVONDMAALSVIERING VENTERSDORP.

De volgende viering van des Heren heilig Avondmaal zal plaats vinden (D.v.) op de laatste Zondag van de maand Junie. Bij die gelegenheid hoopt Ds. G. E. Alers van Germiston in ons midden te zijn. Laat ons ten spijte van de Winterkou in grote getale ter viering opkomen en intussen des Heren Zegen op het feest afbidden. E.

EEN CHRISTELIKE ARBEIDERSVERENIGING.

In een onzer nieuwsbladen schrijft „'n Arbeider" tegen de vorming van een Christelike Arbeidersvereniging. O.m. zegt hij, dat Kerk en Godsdienst nog altijd de „remmen" waren, „die vooruitgang hebben tegengehouden." En verder: „Laat men in vredesnaam de Godsdienst buiten de Arbeidersbeweging houden, dat is voor beiden het beste." Dat er reeds dergelijke roepstemmen tegen de Godsdienst uit onze arbeiderskringen opgaan, is een bedenkelik verschijnsel en bewijst, dat het reeds meer dan tijd is, dat er een Arbeidersvereniging gevormd worde, waarin positieve Christelike beginselen heersen. Misschien komen wij later hierop terug.

DIE NED. HERV. OF GEREF. KERK EN DIE DRANKKWESSIE.

Op die Sinode van die Verenigde Kerk is die vollende besluit omtrent lokale opsie (plaaslike keuse) geneem: „Aan die Kommissie oor Drankhandel word opgedra om met onvermoeide ijwer voort te gaan om vir plaaslike keuse, met die ideaal van uiteindelike drankverbod, bij die volk aan te dring en deur wetgewing te verkrij. Hierbij sal in die oog gehou word die praktiese moeilikhede wat in verband met die saak vir die westelike deel van Kaapland ontstaan en waarmee die H.E. Sinode wil rekening hou om dié op broederlike wijse op te los."

KORT BEGRIP DER CHRISTELIKE RELIGIE VOOR HEN DIE ZICH WILLEN BEGEVEN TOT DES HEREN AVONDMAAL.

(Vervolg).

62. Vraag: Zal men ook die ten Avondmaal laten gaan, die ongoddelike leer drijven, of een ergerlik leven leiden?

Antwoord: Neen, opdat Gods verbond niet worde verontheiligd en Zijn toorn over de ganse gemeente niet aangestoken worde.

Ps. 50 : 16: Maar tot den goddelooze zegt God: Wat hebt gij Mijne inzettingen te vertellen en neemt Mijn verbond in uwen mond?

Matth. 22 : 12: En de koning zeide tot hem· Vriend hoe zijt gij hier ingekomen, geen bruiloftskleed aanhebbende?

1 Cor. 11 : 30: Daarom zijn onder u vele zwakken en kranken en velen slapen.

Verklaring: Die een ongoddelike leer drijven of een ergerlik leven leiden, zijn zij, wier leer en leven met den grondslag van het Christelik geloof in strijd is.

Om openbare ergernis te voorkomen worden zulke personen niet tot het Avondmaal toegelaten. De kerkeraad heeft hier een gewichtige roeping te vervullen. Zij zijn de wachters op Zion's muren, die er voor te waken hebben dat niemand toegelaten worde, die zonder bruiloftskleed is (zie Matth. 22 : 1—14) en daardoor Gods verbond zou ontheiligen.

Het Avondmaal is een verbondsmaal. Als aan het Avondmaal mensen kwamen, die in openbare zonden leven, zou er smaadheid gebracht worden over de Gemeente, over het verbond en bovenal over God zelf.

Niet alleen wordt Gods verbond verontheiligd, maar ook Zijn toorn over de ganse Gemeente kan hierdoor aangestoken worden.

De geschiedenis van Achan is een duidelik bewijs (zie Jozua 7). Gods toorn drukte op het gehele volk van Israël. Het volk, dat Jericho had zien vallen, werd smadelik verslagen voor het nietige Ai. Dit kwam alleen omdat door de zonde van Achan Gods toorn tegen de Israelieten ontstoken was.

Wee de Gemeente, die Gods toorn roekeloos opwekt. Zij zal geestelik geheel inzinken en het Huis des Heeren zal tot een verwoesting worden.

63. Vraag: Hoe zal men dan met zoodanigen handelen?

Antwoord: Volgens de ordinantie, welke ons Christus daarvan gegeven heeft, Matth. 18 : 15—17, welke aldus luidt: ,,Maar indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga heen en bestraf hem tusschen u en hem alleen; indien hij u hoort, zoo hebt gij uwen broeder gewonnen. Maar indien hij u niet hoort, zoo neem nog één of twee met u; opdat in den mond van twee of drie getuigen alle woord besta. En indien hij denzelven geen gehoor geeft, zoo zeg het der Gemeente; en indien hij ook der Gemeente geen gehoor geeft, zoo zij hij u als de heiden en de tollenaar."

Titus 3 : 10: Verwerp een ketterschen mensch na de eerste en tweede vermaning.

Verklaring: Van ouds is in de Christelike kerk de tucht uitgeoefend, waarvan wij het eerste voorbeeld zien bij Ananias en Saffira (zie Handelingen 5 : 1—11).

De middelen der Christelike Tucht mogen alleen van geestelike en niet van wereldlike aard zijn. De straf mag nooit zijn, dat iemand in zijn levensbestaan bemoeilikt wordt. — ,,Want de wapenen van onzen krijg zijn niet vleeschelijk, maar krachtig door God tot nederwerping der sterkten." (2 Cor. 10 : 4).

Alle ergerlike zonden worden opgenoemd in het Avondmaalformulier.

Volgens Mattheus 18 : 15—17 wijst Christus ons aan hoe met de afvallige leden gehandeld moet worden.

Hieruit blijkt dat de uiterste liefde en geduld moet worden betoont en het laatste middel niet mag worden toegepast voor het eerste beproefd is.

In onze kerk worden drie soorten van tuchtstraffen erkend. De eerste is een berisping of vermaning van wege de Kerkeraad der Gemeente. De tweede soort van straf is het verbieden van het gebruik van het Avondmaal en om als vader of moeder te staan bij de Doop van hun kinderen. Deze straf die men gewoonlik noemt ,,onder censuur staan", kan voor een bepaalden of onbepaalden tijd worden opgelegd. De derde soort straf is het afsnijden van de Gemeente met gebruik van het formulier van de ban. Deze straf wordt alleen toegepast als daar een goddeloze verharding in het kwaad gevonden wordt.

Een lidmaat, die van de Kerk is afgesneden kan alleen na openbare belijdenis van zonden weer in de Gemeente worden opgenomen. De Gemeente moet steeds voor een afgesneden lidmaat blijven bidden. Komt zulk een afgesnedene tot werkelike bekering, dan behoort de Gemeente zich daarover te verheugen. Daar is blijdschap in den hemel over een zondaar, die zich bekeert. (Luk. 15 : 7). Zo moet er ook blijdschap zijn in de Kerk, waar de verloren zoon terugkeert met de belijdenis:— ,,Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor U." (Luk. 15 : 21).

HET DERDE DEEL

Van de dankbaarheid, die men Gode voor de verlossing schuldig is.

64. Vraag: Aangezien wij alleen uit genade door Christus zalig worden, waarom moet gij dan nog goede werken doen?

Antwoord: Niet om dem hemel daarmede te verdienen, (hetwelk Christus gedaan heeft), maar omdat God mij zulks heeft geboden.

Ps. 119 : 4: Heere! Gij hebt mij geboden, dat men uwe bevelen zeer bewaren zal.

Efez. 2 : 8 en 9: Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof en dat niet uit u, het is Gods gave. Niet uit de werken, opdat niemand roeme.

1 Petr. 3 : 18: Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen.

Verklaring: Met deze vraag zijn wij gekomen tot het derde deel van het Kort Begrip, dat handelt over de **dankbaarheid**, die men God voor de verlossing van zonden schuldig is.

Deze dankbaarheid openbaart zich in een ware bekeering en een godzaligen wandel.

Dankbaarheid is iets dat een mens moet leeren. Bij kinderen kan men reeds zien hoe moeilik dit gaat. Telkens moet een kind gezegd worden om voor een weldaad te danken.

Toen Noach met zijn huisgezin de ark verlaten had, bouwde hij terstond een altaar om den Heer te danken voor de verlossing uit de gevaren van de Zondvloed.

Is onze verlossing door Jezus Christus niet veel groter en moet ons hart niet voortdurend bezig zijn met de vraag hoe wij onze dankbaarheid aan God voor die verlossing kunnen bewijzen?

Allereerst moet onze dankbaarheid openbaar worden in onze goede werken. Niet om de hemel daarmee te verdienen. Dit is een onmogelikheid. Onze goede werken zijn niets in het oog van God. — ,,Wij zijn allen als een onreine en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelik kleed. (Jes. 64 : 6).

Wij behoeven ook niet den hemel te verdienen met onze goede werken, want Christus heeft het reeds voor ons gedaan.

Onze goede werken moeten wij doen, omdat God het ons geboden heeft. — ,,Heere, Gij hebt geboden, dat men Uwe bevelen zeer bewaren zal.'' (Ps. 119 : 4).

,,Voorts, al is het dat wij goede werken doen, zoo gronden wij toch onze zaligheid niet daarop; want wij kunnen geen werk doen of het is besmet met ons vleesch en ook strafwaardig, en al konden wij er één voortbrengen, zoo is toch de gedachtenis van één zonde genoeg, dat het door God zoude verworpen worden. Alzoo dan zouden wij altijd in tiwjfel staan, herwaarts en derwaarts drijvende zonder eenige zekerheid en onze arme gewetens zouden altijd gekweld worden, indien zij niet steunden op de verdiensten van het lijden en sterven van onzen Zaligmaker. (Art. 24 Belijdenis des Geloofs).

65. Vraag: Waartoe dienen dan uwe goede werken?

Antwoord: Dat ik Gode daarmede dankbaarheid voor al Zijne weldaden bewijze en Hij door mij geprezen worde; dat ik ook uit de goede werken, als uit de vruchten van de oprechtheid van mijn geloof verzekerd zij; en dat mijn naaste daardoor gesticht en voor Christus gewonnen worde.

Ps. 50 : 14: Offert Gode dank en betaalt den Allerhoogste uwe geloften.

Jac. 2 : 18 en 26: Toon mij uw geloof uit uwe werken. — Het geloof zonder de werken is dood.

Joh. 15 : 8: Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt.

Matth. 5 : 16: Laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien en uwen Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.

Verklaring: Wij kunnen met onze goede werken niet de zaligheid verdienen. Waartoe dienen zij dan? Het antwoord van onze vraag spreekt van drie redenen, waarom wij goede werken moeten doen.

De eerste reden is, dat onze goede werken een bewijs zijn der dankbaarheid voor Gods weldaden. Als iemand de weldaden van God goed verstaat, is hij ook een dankbaar mens. Zijn lust is het dan om Gods Naam groot te maken.

Het danken voor geestelike gaven wordt echter maar weinig gevonden.

Wel wordt de mens soms dankbaar gestemd als daar tijdelike zegeningen komen, zoals uitkomst uit bange zorgen, genezing van krankheid, of aardse voorspoed.

Als echter over geestelike gaven van den Heer gesproken wordt, zoals de vergeving der zonden, de genade van God in Christus en het eeuwige leven, dan is daar een bedroevende ongevoeligheid onder de mensen. In plaats van zegeningen te verspreiden, omdat de liefde van Christus ons dringt, een liefde, die wijd is als de hemelen en onmeetbaar als het heelal, is daar zwijgende ondankbaarheid. Christus waarschuwt dan ook zijn discipelen: — ,,Laat uw licht alzoo schijnen voor

de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien, en uwen Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.'' (Matth. 5 : 16).

De tweede reden waarom wij goede werken behoren te doen is, dat wij daardoor verzekerd worden van de oprechtheid van ons geloof. Daar is zoveel schijn-geloof in de wereld. En waar wij misschien ongerust worden of ons eigen geloof wel oprecht is, daar kunnen wij letten op de vrucht van dat geloof. Is die vrucht daar, zijn de goede werken aanwezig, dan is ons geloof ook het ware geloof. Onze goede werken zijn geen plichten, die wij ons zelven opleggen, maar zij moeten een begeerte van ons hart zijn. — ,,De vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid.'' (Gal. 5 : 22).

Wie deze vrucht mist in zijn leven, moet zich onderzoeken of zijn geloof wel oprecht is, want het geloof zonder de werken is dood. (Jac. 2 : 26).

De derde reden voor onze goede werken is om onze naaste op te wekken ook in Christus te geloven en zo een kind van God te worden. De ongelovige let meer op het leven van den Christen dan op zijn woorden. Ons leven moet tot een voorbeeld zijn en daardoor tot navolging aansporen. Evenals een schone rijpende vrucht, die in stilheid aan den boom hangt, een voortdurende getuigenis is van de edele soort, waartoe de vruchteboom behoort, zo moeten ook de goede daden van den Christen een verkondiging zijn van Hem, in Wien wij leven en ons bewegen en zijn. (Hand. 17 : 28).

(Wordt vervolgd).

A. J. B.

EENDRACHT.

15 en 16 April was Nachtmaal te Eendracht. Die dienste was gehou deur Dr. Engelbrecht. Mag dit veel vrug draag. Zes en twintig seuns en dogters aangeneem. Zestien kinders gedoop. As Ouderlinge herkies P. A. Ras., Jan J. Booysen, J. G. Duvenhage en C. P. Willemse vir 1ste maal, gekies A. P. Prinsloo (broer van Ds. Prinsloo) en vir 1ste maal as Diaken Danie Muller. As Diakens herkies E. H. Rachmann; P. J. L. Venter en J. D. Venter.

Die opkoms was goed.

Doopsondag sal D.V. wees 13 Augustus deur Ds. G. E. Alers.

D. P.

NED. HERV. GEMEENTE MARICO.

De bevestiging van de Eerw. Proponent H. P Wolmarans als herder en leraar der gemeente Marico, zal D.V. plaats vinden op Zaterdag 5 Juli 1922, om 10 uur v.m.

De broeders predikanten worden hartelik uitgenodigd tegenwoordig te zijn.

Men geve vroegtijdig aan de ondergetekende bericht, zodat voor logies gezorgd kan worden.

S. VERMOOTEN,
Potchefstroom, Bus 241. Consulent.

ECHTSCHEIDINGEN IN DE UNIE.

Het Mei-nummer van het Bulletin voor Statistieken maakt het feit openmaar, dat de toeneming van de echtscheidingen na de oorlog nog steeds voortgaat.

In 1921 werden 787 echtscheidingen toegestaan tegen 784 in 1920, 672 in 1919, 479 in 1918, 133 in 1915 en 203 in 1914.

De vooruitgang was in Transvaal waar in 1915 slechts 33 waren toegestaan. De cijfers voor de Vrijstaat zijn zeer laag, t.w. 11 in 1915, 25 in 1920, 32 in 1921. Bij gerechtelik vonnis werden 26 scheidingen bevolen: drie huweliken werden nietig verklaard.

MEDEDELINGEN van de ADMINISTRATEUR.

De Hervormer.—Er is in de laatste tijd geen nummer van ons Kerkblad uitgekomen, waarin ik niet heb moeten klagen over gebrek aan belangstelling van de lidmaten onzer Kerk. Dat gebrek aan belangstelling toont zich op twee wijzen. Ten eerste hebben wij veel te weinig intekenaars; op dertig lidmaten is daar maar **een** intekenaar. En die nog intekenaars zijn, betalen het intekengeld niet of alleen nadat zij vele malen om betaling gevraagd zijn. Er zijn maar heel weinig intekenaars, die uit zich zelf of op eerste aanvraag betalen. Meer dan eenmaal is gezegd dat het Kerkblad gestaakt moet worden als het niet beter gaat met de betalingen. Wij kunnen nog een tijd lang volhouden door de advertenties. Maar als wij niet meer, veel meer intekenaars krijgen, dan verliezen wij ook die advertenties, en dan zal het blad zeker gestopt moeten worden. Dat mag niet, want ons Kerkblad is van te veel belang voor de Kerk en voor de leden der Kerk. Daarom heeft de Commissie van Administratie in samenwerking met de Commissie van Redaktie besloten een ander middel aan te grijpen om meer intekenaars en beter betaling te verkrijgen. Dat zou moeten gevonden worden door aanstelling van agenten; hun

werk is in twee richtingen: zij moeten intekenaars aanbrengen en zij moeten de intekengelden ontvangen en overmaken. Namens de Redaktie en Administratie werd een brief gestuurd aan de gemeenten met verzoek, dat door de Kerkeraad in elke wijk der gemeente een agent zal benoemd worden. Enige gemeenten hebben reeds hieraan voldaan, maar de meeste gemeenten laten niet van zich horen. Of daar nu geen agenten werden aangesteld, of dat de Scriba verzuimde van die benoeming kennis te geven, weten wij niet; daarentegen hebben wij van enkele agenten reeds opgave gekregen van een aantal nieuwe intekenaars, en dat geeft hoop op meer.

De agenten zullen zo spoedig mogelik instrukties ontvangen hoe zij te handelen hebben. In het algemeen volgt hier een korte opgave. Van de agenten wordt verwacht dat zij in hun wijk rondgaan en de lidmaten aanspreken en verzoeken intekenaars te worden. Als zij dus nieuwe intekenaars krijgen, moeten zij ook direkt het intekengeld voor een jaar laten betalen; dat is 7/6, en daarvan kunnen zij 2/6 voor zich houden als beloning. Hoe meer intekenaars een agent aanbrengt, hoe meer halve kronen hij ontvangt voor zichzelf. Dan moet hij van de oude intekenaars en in volgende jaren ook van hen, die nu nieuwe intekenaars zijn, ook het geld ontvangen en opsturen. Daarvan mag hij 1/- afhouden, en dat komt elk jaar terug zolang als iemand intekenaar blijft.

Nu is er ook een regeling getroffen met de drukker voor het verkrijgen van advertenties. De lidmaten van onze Kerk moeten bedenken dat zij tot een grote familie behoren, daar zij allen lid zijn van **een** Kerk. Zo moeten zij met elkaar leven en aan elkaar mededeling doen van al wat hun verdriet of vreugde geeft, zoals de dood van een ouder of kind of wel de geboorte of het huwelik. Als men daarvan een advertentie plaatst in "De Hervormer," dan lezen familie en vrinden het en zij nemen deel in uw verdriet of in uw geluk.

Als onze agenten nu zulke advertenties kunnen verkrijgen, dan kunnen zij die insturen aan de drukker, die hun zal laten weten, wat de advertentie kosten moet; de agenten ontvangen dan de betaling en krijgen een gedeelte er van voor hun moeite.

Als alle agenten meewerken en hun best doen om intekenaars en advertenties te verkrijgen, dan zal ons blad vooruit gaan, en dan zal het eerst goed zijn roeping volgen van een Kerkblad te zijn van de Ned. Hervormde Kerk.

In verband hiermede zullen alle nummers, die tot nu aan agenten gezonden werden zonder betaling, gestopt worden. Van de agenten wordt verwacht, dat zij zoveel belangstelling tonen dat zij in de eerste plaats zelf intekenaar worden, en dat zal hun geen schade brengen. Ook moet niet vergeten worden dat een agent maar **drie** intekenaars behoeft aan te brengen om zijn blad vrij te hebben.

Nu is er nog iets dat alle intekenaars aangaat. Telkens als de rekeningen uitgestuurd worden, komen er klachten over slechte of ongeregelde ontvangst, maar zo lang de rekening uitblijft, horen wij niets. Als er reden is tot klagen, laat men dan toch niet wachten voor maanden, maar dadelik bericht sturen aan de administrateur, die er voor is om alle klachten te onderzoeken en te zorgen dat ieder het blad ontvangt. Maar vooral moet men kennis geven van adres-verandering en dat wordt dikwels verzuimd.

Vormen.—Wij hebben nu vijf soorten van bewijzen of certifikaten, namelik deze:

Certifikaat van Doop.
Certifikaat van Aanneming.
Certifikaat van Bewijs van Lidmaatschap.
Certifikaat van Huweliks-geboden.
Certifikaat van Huweliks-voltrekking.

Wij leveren ze tegen de prijs van 6/- per 100, of 3/- per 50, of 1/6 per 25 stuks postvrij.

Preekbundel.—Hoe komt het toch dat deze preekbundel zo weinig verlangd wordt. Men heeft er van alle kanten om geroepen, en nu de bundel er is, vraagt niemand er naar. Heeft werkelik niemand een preekbundel nodig? De prijs is 7/6 per stuk, te orderen van de Administrateur, Bus 444, Johannesburg.

Wetten en Notulen.—Deze worden franko per post toegezonden tegen betaling van 2/- per stuk.

Lesboekje over de Bijbelse Geschiedenis voor Eerstbeginnenden door Dr. A. van der Flier. 1ste stukje: Het Oude Testament; 2de stukje: Het Nieuwe Testament. Deze lesboekjes zijn nu bij de Administrateur (Bus 444, Johannesburg), verkrijgbaar tegen 9 pennies per stuk of 8 shillings voor 12 stuks.

In die stille, diepe dal bloei menigmaal die skoonste blomme.

VERSLAG VAN DEN ADMINISTRATEUR OVER MEI 1922.

Alg. Fonds. Bijdragen.						
Gem. Wolmaransstad	12	18	4			
Heilbron	4	4	2			
				17	2	6
Wed. Fonds. Bijdragen.						
Gem. Standerton	4	8	3			
Lichtenburg	2	0	0			
Wolmaransstad...	5	11	3			
Trichardts	4	9	4			
Zwartruggens...	17	1	0			
Eendracht	7	10	7			
Bethal	5	16	9			
Heilbron	2	4	8			
Lichtenburg ...		11	0			
Piet Retief		19	6			
				50	12	4
do. Pred. Bijdr.						
Ds. A. J. Barger	10	0	0			
				10	0	0
do. Interest.						
Ds. A. J. Barger	2	4	2			
C. A. v. d. Plas	6	0	0			
				8	4	2
Theol. Kweekschool Bijdr.						
Gem. Wolmaransstad	21	19	2			
Bethal	6	13	5			
Heilbron	7	3	1			
				35	15	8
Beh. Stud. Fonds. Bijdra.						
Gem. Trichardts		17	6			
do. Terugbet.						
D. J. Seymore...	4	0	0			
				4	17	6
Hervormer. Intekengeld				18	15	0
Almanak. Verkocht				4	9	10
Lesboekjes. Verkocht				4	0	0
Preekbundel. do					7	6
Zsroosters. Verkocht				2	0	0
Vormen. Verkocht					15	0
				156	19	6

H. J. L. Th. ROORDA.

Wie geen tijd heeft voor het heil van zijn ziel, heeft een eeuwigheid voor haar verderf.

Ons het behoefte aan vriende, voor wie ons in daë van nood en droefheid ons hele hart kan uitstort.

FONDS VOOR DE RANDGEMEENTEN.

Tweede lijst van ontvangen bijdragen.

Reeds verantwoord	23	9	7
Gem. Eendracht	11	15	2
... Bethal	6	11	0
Heilbron	10	0	0
Ermelo	2	8	6
J. W. G. te Ermelo	2	2	0
A. J. Zwarts te Middelburg	1	10	0
P. F. Prinsloo		10	0
P. A. Bosman	1	0	0
Gem. Middelburg (Oud. Viljoen)	1	5	6
Totaal tot 8 Juni '22	60	11	9

H. J. L. Th. ROORDA.

WANKELEND AARDSCH GELUK.

Croezus, Koning van Lydië, was de rijkste en vermogendste Vorst van zijn tijd, waarom zijn naam ook nog heden ten dage gebezigd wordt, om een rijkaard aan te duiden. Zich tegen Cyrus van Perzië verzet hebbende, werd hij door dezen overwonnen en ter dood veroordeeld. En naar de strafplaats gaande, deed hij niet dan uitroepen: ,,O Solon, Solon!"

Cyrus, dit hoorende, vroeg hem, wat die woorden beteekenden, waarop de ander hem antwoordde, dat de Atheensche wijsgeer Solon hem, toen hij op zijn schatten en voorspoed stofte, gewaarschuwd had, dat niemand, hoe 't hem ook meeliep, zich gelukkig kon heeten vóór zijn dood.

Dit trof Cyrus, en hij spaarde den vorst het leven.

Ik geloof intusschen veeleer, dat Solon gezegd zal hebben, dat niemand er op rekenen kan, gelukkig te blijven; want heeft hij gezegd, wat de oude schrijvers, of Croezus, hem in den mond leggen, dan heeft hij met andere woorden verklaard, dat niemand ooit gelukkig is. Zijn bedoeling schijnt echter alleen geweest te zijn, om, evenals later onze Breêro, te zeggen: ,,'t Kan verkeeren."

Van gelijken aard als dat van Solon, was het gezegde van Agezilaus tot iemand, die den Koning van Perzië gelukkig prees, omdat hij, zoo jong nog, het gebied bekomen had over een zoo machtig Rijk: ,,Koning Priam van Troje was ook gelukkig, toen hij jong was."

Men weet, hoe ellendig het bij Troje's verwoesting met den ouden Priam en de zijnen afliep.

Niets is wisselvalliger dan 't aardsch geluk.

Dionysius, die over Syrakuze had geregeerd, werd schoolmeester te Corinthe; Pompejus, die de halve wereld had veroverd, werd als vluchteling door een paar ellendige staffiers van Ptolomeus om hals gebracht; Sforza, hertog van Milaan, die heel Italië in bedwang had gehouden, overleed na een tienjarige ballingschap; Maria Stuart, Koningin van Schotland en Koningin-weduwe van Frankrijk, liet haar hoofd op het schavot; Koning Theodorus van Corsica kwam te Amsterdam voor schulden achter de tralies terecht; de laatste der vorsten uit het beroemde Zweedsche Koningshuis Wasa zat op zijn ouden dag, als een burgermannetje, met de dikke kasteleines uit de Toelast te Haarlem een potje te domineeren.

Hoe treffend spreekt de jongste wereldgeschiedenis van het wankelend aardsch geluk!

De Revolutie joeg in Duitschland een keizer en achttien koningen, groothertogen, hertogen en vorsten van hun troon; de machtige Tsaar van Rusland, die over 200 millioen inwoners den schepter zwaaide, werd met zijn gezin vermoord, en weggestopt in een kuil, langs den weg; de jonge keizer van Oostenrijk-Hongarije is een zwerver geworden, en de Duitsche keizerin stierf, als een ballinge, het hart brekend om het droeve lot van haar volk, op het eenzame kasteel van 'n Stichtsch dorp!

DOMINEE MOET 'N GRAAD Hê.

In die ,,Christian Journal'' uit Grand Rapids (Noord Amerika) lees ons:—

'n Kleurlingkerk van die naam van ,,Silo,'' het 'n predikant gehad, wat agter sy naam D.D. kon sit en dit ook gedoen het—D.D. beteken ,,Docter of Divinity'' (Dokter in die Godgeleerdheid)—. Nou was daar 'n ander kleurlingkerk op dieselfde plek, wat 'n predikant gehad het, wat dié letters nie agter sy naam het kan sit nie. Dit het die lede van die kerk baie seer gemaak. En daarom het een van die lede aan 'n seminarie geskryf, om te vra, wat 'n D.D.-graad vir hul herder sou kos. Die antwoord was 50 dollars.

Op die eersvolgende gemeentevergadering is daar toe baie oor gepraat en omdat hulle kas meer as leeg was, het hul nie geweet wat om te doen nie. Eindelik het die gemeente besluit om aan die seminarie voor te stel om dadelik 25 dollars te betaal vir een ,,D'' agter die leraar se naam, om dan die volgende jaar vir die ander ,,D'' die nodige geld te stuur!

Hoe daardie saak afgeloop het, word nie vertel nie.

GEEF MIJ UW HART!

Wat bewoog U, Heer der Heeren,
Die de zonnen wijst haar baan
En de millioenen sterren
Tevoorschijn roept en noemt by naam,
Die, oneindig hoog verheven
Boven al wat hier op aard
Met het stof is saamgeweven
Uit eigen Volheid glans vergaart,
Wat bewoog U toch te komen
Uit de lichte heerlijkheid,
Om te luisteren: wie op aarde
Uit de diepte naar U schreit?

Van onszelven niets vermogend,
Ons, afhankelik zozeer,
Van onszelven niets vermogend,
Alles aan U vragend, Heer?
Zoudt Gij ons dan nodig hebben,
Armen, kleinen die wij zijn,
Ons die uit het stof geboren,
Onrein, vol van zonden zijn?

Onmogelijk blijft dit voor ons denken,
Maar met voor d' almacht, o mijn God,
Uwer liefde, die bewogen
Daalde in ons aardse lot.
Uw ontferming ons kwam zoeken,
Medelijden onze smart,
Naar ons om-zien en ons aan-zien
Met Uw vraag: Geef Mij uw hart!
Niet slechts mijn gevoel, verbeelding,
Niet mijn verstand, niet mijne kracht,
Want in dit eene licht het alles
Waar Gij mij vraagt: Geef Mij uw hart!

Als in stille, heilige uren
Mijn lied van Uwe trouw gewaagt,
Komt een andere stemme fluisteren,
Zij eveneens mijn aandacht vraagt,
De stem van 'tdruk bewogen leven:
Voor mij uw aandacht en uw tijd;
Uw energie en alle krachten,
Geheel uw hart zij mij gewijd!

Sta ik dan voor een twesprong Heere,
Een keuze, onvermijdelik nu?
Ja, indien voor mijne ogen
De weg niet open lag tot U:
De weg omhoog, door Hem betreden,
Die aan U en ons zich gaf,
En uit starrelooze donker
Ons wekte tot een nieuwen Dag.
Doel bewust kan ik nu wijden
Aan 't volle leven heel mijn hart,
Sinds ik heb, o liefste Heere,
Willen geven U mijn hart.

DOODSBERIG.

Op syn woonplaats Kuilfontein via Zeerust is na 'n lang lyden overleden die oude Vader

PIETER MAGIEL OBERHOLZER,

(overal bekend als Oom Piet),

Door 'n swaar lyden van enige jaren het hy geduldig syn kruis gedra, waarvan de laatste 22 dagen smartvol was, overleed hy Sondagaand 21ste Mei, en is de 23ste naar syn laatste rustplaats gevolg naar syn graf, door 'n skaar van 68 mans en 50 vrouens als teken van agting. Hy het die ouderdom van 73 jaar 2 maande beleef, en laat 'n egtgenoot na om syn heengaan te betreur, met wie hy slegs maar 14 maande door 'n egtverbintenis saam geleef het (twede huwelik). Sy het hom trou op gepas tot syn dood.

Namens de bedroefde egtgenoot en kinders,

J. v. S.

Mooiplaats, 27 April '22.

DOODSBERICHT.

Aan bloedverwanten en vrienden wordt bekend gemaakt, dat het de Here van hemel en aarde heeft behaagd om van ons lijden weg te nemen op 27 April '22 onze teder geliefde en enigste Dochtertje

SIISARA MARIA MAGDELENA ELISABETH

in die jeugdige ouderdom van slechts 16 maanden en 5 dagen. Na een kort ziekbed van slechts 24 uren, aan een benouwde borst. Hoe bitter het ons valt, wij zullen de Here zwijgen.

De bedroefde Ouders,

H. J. BOTHA,
S. H. M. E. BOTHA, geb. Willemse.

Toen het jongetje bezig was om zijn geloofsbelijdenis op te zeggen werd hem gevraagd wat het voornaamste deel was van de mens. Hij zei "het deel waarop hij z'n hoed draagt". Het gebeurt dikwels dat de kleintjes de waarheid vertellen.

Ons kombuisjong wou hom nooit was nie, tot ons vir hom eendag streng orders gee om 'n bad te neem. "Baas," se hy, "ek sal dit doen; maar dan moet baas vir my eers 'n bottel van Woods' sé Pepermunt Geneesmiddel gee vir die veiligheid, want ek is tog alte bang vir verkoue, en ek is nie water gewoond nie."

MARTIN'S APIOL & STEEL PILLS voor dames

WEES ZEKER DAT U MARTINS KRIJGT.

NIET ECHT ZONDER DE NAAM-TEEKENING.

Een Frans Middel voor alle Ongeregeldheden. Duizende Dames houden een doos Martin's Pillen in huis, zodat bij het eerste teken van enige ongeregeldheid een dosis tijdig kan worden toegediend. Allen die ze gebruiken bevelen ze aan. Van alle Apothekers en Magazijnen postvrij voor 5s. **Martin, Southampton End.**

Hoest en verkoudheid valt aan elk mens ten deel, maar hoe lang deze aandoeningen duren, hangt af, of we Woods' Beroemd Pepermunt Geneesmiddel gebruiken of niet. Dat wonderlike geneesmiddel geneest borst aandoeningen sneller dan enig ander middel dat in Afrika verkocht wordt. Koop een bottel en overtuig U ervan.